

НАЦРТ ЗАКОНА О БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређења

Члан 1.

Овим законом уређују се општи услови за безбедност хране и хране за животиње, обавезе и одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње, систем брзог обавештавања и узбуњивања, хитне мере и управљање кризним ситуацијама, хигијена и квалитет хране и хране за животиње.

Изузеци од примене

Члан 2.

Одредбе овог закона не односе се на примарну производњу хране, припрему, руковање, односно складиштење хране за потребе сопственог домаћинства, као и храну за животиње које не служе за производњу хране.

Циљ закона

Члан 3.

Циљ овог закона је да обезбеди висок ниво заштите живота и здравља људи, и заштиту интереса потрошача, укључујући начело поштења и савесности у промету храном, узимајући у обзир када је то могуће заштиту здравља и добробити животиња, као и здравља биља и заштите животне средине.

Значење појмова

Члан 4.

Поједини изрази употребљени у овом закону, имају следеће значење:

1) *Анализа ризика* јесте процес који се састоји од три међусобно повезане компоненте: процена ризика, управљање ризиком и обавештавање о ризику;

2) *Крајњи потрошач* је лице које конзумира храну, а не користи храну у било којој фази пословања храном (у даљем тексту: потрошач);

3) *Мониторинг* јесте спровођење низа планираних активности које се односе на праћење или мерење, како би се добио увид у правилну примену прописа о храни и храни за животиње, као и прописа из области здравља и добробити животиња и здравља биља;

4) *Нова храна* јесте храна или састојци хране, који се до сада нису користили у исхрани људи, осим генетски модификоване хране, прехранбених адитива, арома, помоћних средстава у производњи и ензимских препарата, који су одобрени за употребу у храни и храни за животиње;

5) *Обавештавање о ризику* јесте међусобна размена података и мишљења кроз процес анализе ризика, која се односи на опасности и ризике, факторе ризика и уочавање ризика, између процењивача ризика, надлежних за управљање ризиком, потрошача, субјеката у пословању храном или храном за животиње, научних и високошколских установа, као и других заинтересованих страна, укључујући и објашњење резултата процене ризика и основу за доношење одлука о управљању ризиком;

6) *Објекат* јесте грађевинска целина, у којем се обавља делатност у било којој фази производње, прераде и промета хране, односно хране за животиње;

7) *Опасност* јесте биолошки, хемијски или физички чинилац у храни или храни за животиње или стање хране или хране за животиње, који могу потенцијално да изазову штетно дејство на здравље;

8) *Надзор* јесте службена процедура која се спроводи ради пажљивог посматрања једног или више субјеката у пословању храном и храном за животиње, односно њихових активности;

9) *Пословање храном* јесте свака делатност, јавна или приватна, која се обавља ради стицања добити или не, у било којој фази производње, прераде и промета хране;

10) *Пословање храном за животиње* јесте свака делатност, јавна или приватна, која се обавља ради стицања добити или не, у било којој фази производње, прераде и промета хране за животиње;

11) *Праћење безбедности хране и хране за животиње* јесте било који поступак провере који спроводи надлежни орган ради потврде усаглашености и примене прописа у пословању храном и храном за животиње, као и са прописима из области здравља и добробити животиња (у даљем тексту: службена контрола);

12) *Примарна производња* јесте производња, узгој и гајење примарних пољопривредних производа, укључујући жетву и убирање плодова, мужа, гајење животиња пре клања, лов, риболов и сакупљање самониклих плодова и биљака, као и пратеће активности које се односе на складиштење и руковање примарним производима на месту производње, транспорт живих животиња, примарних производа, рибе и дивљачи од места производње до објекта;

13) *Промет хране и хране за животиње* јесте складиштење, дистрибуција, продаја, излагање ради продаје, размена и уступање, било да је бесплатно или не, увоз, провоз и извоз, осим у научно-истраживачке сврхе;

14) *Промет на мало* јесте руковање храном, односно њена прерада, припрема, складиштење, на месту продаје или испоруке потрошачу, делатности припреме и послуживања хране, а нарочито у:

(1) продавницама, супермаркетима, мегамаркетима,

(2) објектима колективне исхране (кантине, болнице, вртићи, школе и сл.),

(3) објектима јавне исхране (јавне кухиње),

(4) угоститељским објектима, као и кетеринг услуге и услуге испоруке готове хране;

15) *Промет на велико* јесте руковање храном, њена прерада, припрема, складиштење на месту продаје или испоруке, ради даље продаје или прераде (дистрибутивни центри);

16) *Процена ризика* јесте научно заснован процес који се састоји од четири фазе: утврђивање опасности, дефинисање опасности, процена изложености и дефинисање ризика;

17) *Ревизија* јесте системско и независно испитивање ради потврде да ли су активности и резултати који произилазе из тих активности усаглашени са плановима и да ли је примена тих планова била ефикасна и одговарајућа за постизање планираних резултата;

18) *Ризик* јесте фактор вероватноће штетног утицаја на здравље и озбиљност тог утицаја, као последице постојања опасности;

19) *Следљивост* јесте могућност праћења хране, хране за животиње, животиња које служе за производњу хране, сировина или супстанци намењених или за које се очекује да ће бити уграђене у храну или храну за животиње, кроз све фазе производње, прераде и промета;

20) *Субјект у пословању храном* јесте правно или физичко лице, односно предузетник, одговорно за испуњење законских услова за пословање храном којом управља;

21) *Субјект у пословању храном за животиње* јесте правно или физичко лице, односно предузетник, одговорно за испуњење законских услова за пословање храном за животиње којом управља;

22) *Службени узорак* јесте узорак хране или хране за животиње, или било које друге супстанце укључујући и оне из природног окружења, које су важне за производњу, прераду и промет хране или хране за животиње или за здравље животиња, здравље биља и квалитет хране или хране за животиње, узет од стране надлежног инспектора или овлашћеног лица;

23) *Управљање ризиком* јесте процес утврђивања политике и мера, одвојен од процене ризика, који се одвија разматрањем могућих алтернатива за поступање, уз консултацију са заинтересованим странама, као и спровођење мера умањења ризика, заснован на процени ризика и релевантним подацима;

24) *Хигијена хране*, односно хране за животиње, јесу неопходне мере и услови контроле ризика и осигурања безбедности хране, односно хране за животиње, у складу са њеном наменом;

25) *Храна* јесте свака супстанца или производ, прерађена, делимично прерађена или непрерађена, а намењена је за исхрану људи или се оправдано може очекивати да ће се користити за људску употребу, осим:

(1) хране за животиње које не служе за производњу хране,
 (2) живих животиња, ако нису припремљене за стављање у промет ради исхране људи,

(3) биљака пре жетве, бербе или убирања плодова,

(4) медицинских производа,

(5) козметичких производа,

(6) дувана и дуванских производа,

(7) наркотика или психотропних супстанци,

(8) остатака (резидуа) и контаминената.

Храна јесте и пиће, гума за жвакање, као и било која супстанца наменски додата храни током припреме, обраде или производње.

Храна јесте и вода за пиће, укључујући воду у оригиналној амбалажи (стона вода, минерална вода и изворска вода), као и вода која се употребљава, односно додаје током припреме, обраде или производње хране.

Вода за пиће јесте вода у оригиналној амбалажи и вода за јавно снабдевање становништва;

26) *Храна за животиње* јесте свака супстанца или производ, прерађена, делимично прерађена или непрерађена, а намењена је за исхрану животиња које служе за производњу хране;

27) *Фаза производње, прераде и промета* јесте било који део производње, прераде и промета, укључујући увоз, примарну производњу хране, дораду, прераду, складиштење, транспорт, продају или снабдевање крајњег потрошача, односно увоз, примарну производњу, дораду, прераду, складиштење, транспорт, продају и снабдевање храном за животиње.

1. Подела хране

Члан 5.

Храна се према пореклу дели на:

- 1) храну животињског порекла;
- 2) храну биљног порекла;
- 3) мешовиту храну, која садржи састојке биљног и животињског порекла;
- 4) осталу храну (нова храна, генетски модификована храна и генетски модификована храна за животиње).

2. Начела

1) Начело анализе ризика

Члан 6.

Ради постизања високог нивоа заштите здравља и живота људи, мере које се примењују, у складу са овим законом, морају да се заснивају на анализи ризика, осим када то није примерено околностима или природи мере.

Процена ризика утврђује се узимајући у обзир расположиве научне доказе и нарочито мишљење Стручног савета за процену ризика у области безбедности хране, и то на независан, објективан и транспарентан начин.

Управљање ризиком се заснива на резултатима процене ризика, другим факторима важним за случај који се разматра и начелу предострожности.

2) Начело предострожности

Члан 7.

Када се после процене расположивих информација, утврди могућност штетног деловања на здравље, а нема довољно научних података и информација за објективну процену ризика, могу се предузети привремене мере управљања ризиком, ради обезбеђења високог нивоа заштите здравља у Републици Србији, које се примењују до добијања нових научних информација неопходних за објективну процену ризика.

Мере из става 1. овог члана, морају да буду примерене, да не ограничавају трговину више него што је то неопходно да се оствари циљ овог закона, као и да се води рачуна о техничкој и економској изводљивости мера и другим факторима значајним за случај који се разматра.

Предузете мере морају да се поново размотре у разумном временском року у зависности од природе идентификованог ризика по живот и здравље, врсте научних информација потребних за разјашњење научних недоумица и за спровођење свеобухватније процене ризика.

3) Начело заштите интереса потрошача

Члан 8.

Интерес потрошача мора да се обезбеди до највишег нивоа заштите.

Субјекти у пословању храном дужни су да крајњем потрошачу обезбеде информације које дају могућност избора производа, на начин који неће да доведе потрошача у заблуду у погледу састава, својстава и намене производа.

4) Начела транспарентности

Обавештавање јавности

Члан 9.

Ако постоји основана сумња да би храна или храна за животиње могла представљати ризик по здравље људи или животиња, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарство здравља су дужни да обавесте јавност о природи ризика по здравље.

Обавештење из става 1. овог члана мора да садржи подаке о храни или храни за животиње, односно врсти хране или хране за животиње, ризику који она представља, као и мере које се предузимају или ће се предузети како би се спречио, смањило или елиминисало ризик.

Јавне расправе

Члан 10.

Приликом припреме, оцене и измене прописа о храни, морају се обављати јавне расправе сходно важећим прописима, уз непосредно или посредно учешће свих заинтересованих страна, осим у хитним случајевима када то није могуће.

3. Надлежност

Члан 11.

Безбедност хране и хране за животиње на територији Републике Србије, у оквиру својих овлашћења обезбеђују субјекти који се уписују у Централни регистар објеката и други субјекти у области безбедности хране и хране за животиње.

Други субјекти из става 1. овог члана јесу:

- 1) Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство);
- 2) Министарство здравља (у даљем тексту: министарство надлежно за послове здравља);
- 3) националне референтне лабораторије;
- 4) лабораторије.

Субјекти из става 2. овог члана у вршењу послова у оквиру својих овлашћења користе службену ознаку.

Министар надлежан за послове пољопривреде (у даљем тексту: министар) ближе прописује облик, величину, садржај и изглед службене ознаке, као и начин употребе службене ознаке, за субјекте из става 2. тачка 1) овог члана, а министар надлежан за послове здравља за субјекте из става 2. тачка 2) овог члана.

4. Подела надлежности

Члан 12.

Послове органа државне управе у смислу овог закона, у области безбедности хране обавља:

- 1) У фази примарне производње, и то:
 - (1) хране животињског порекла – ветеринарска инспекција,
 - (2) хране биљног порекла – фитосанитарна инспекција;
- 2) У фази производње, прераде и промета на велико, и то:
 - (1) хране животињског порекла – ветеринарска инспекција,
 - (2) хране биљног порекла и безалкохолних пића – пољопривредна инспекција,
 - (3) мешовите хране – ветеринарска и пољопривредна инспекција,
 - (4) дијететских производа, дијететских суплемената и соли за исхрану људи и производњу адитива, арома, ензимских препарата неживотињског порекла и помоћних средстава неживотињског порекла, као и вода за пиће у оригиналној амбалажи (стона вода, минерална вода и изворска вода), као и вода за јавно снабдевање становништва водом за пиће - санитарна инспекција;
- 3) У фази промета на мало, санитарна инспекција, осим хране животињског порекла у објектима одобреним од стране Министарства, као и у промету на мало свежег меса, рибе и дивљачи у специјализованим објектима (касапнице, рибарнице и сл.) које врши ветеринарска инспекција, односно вина и алкохолних пића, које врши пољопривредна инспекција;
- 4) У фази увоза и провоза, и то:
 - (1) хране животињског порекла – гранична ветеринарска инспекција,
 - (2) хране биљног порекла – фитосанитарна инспекција,
 - (3) мешовите хране – гранична ветеринарска и фитосанитарна инспекција;
- 5) У фази извоза, и то:
 - (1) хране животињског порекла – ветеринарска инспекција,
 - (2) хране биљног порекла – фитосанитарна инспекција,
 - (3) мешовите хране – ветеринарска и пољопривредна инспекција,
 - (4) вина и алкохолних пића – пољопривредна инспекција;
- 6) Контролу нове хране, у свим фазама производње, прераде и промета, врши санитарна инспекција;
- 7) Контролу генетски модификоване хране у свим фазама производње, прераде и промета врши фитосанитарна инспекција, а генетски модификовану храну за животиње ветеринарска инспекција.

Министар ближе прописује листу мешовите хране, као и начин вршења контроле те хране, а министар надлежан за послове здравља ближе

прописује услове за производњу и промет нове хране, као и начин вршења контроле те хране.

Послове органа државне управе у смислу овог закона, у области безбедности хране за животиње обавља:

1) У фази примарне производње, и то:

(1) хране за животиње животињског порекла – ветеринарска инспекција,

(2) хране за животиње биљног порекла – фитосанитарна инспекција;

2) У фази производње, прераде и промета ветеринарска инспекција;

3) У фази увоза, провоза и извоза, и то:

(1) хране за животиње животињског порекла и мешовите хране – ветеринарска инспекција,

(2) хране за животиње биљног порекла – фитосанитарна инспекција.

5. Одговорност

Члан 13.

У остваривању безбедности хране и хране за животиње Република Србија, сви органи и субјекти на које се закон односи, одговорни су за сваку активност, односно предузимање мера у области безбедности хране и хране за животиње, у складу са овим законом.

6. Међународне обавезе

Члан 14.

Међународне обавезе у области безбедности хране извршавају се у складу са препорукама релевантних међународних организација, Споразумом о примени санитарних и фитосанитарних мера СТО (*SPS Agreement*), међународним конвенцијама и другим одговарајућим међународним споразумима, и размењују се информације са другим националним организацијама одговорним за безбедност хране.

II. СУБЈЕКТИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ КОЈИ СЕ УПИСУЈУ У ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР ОБЈЕКТА

1. Упис у Централни регистар објеката

Члан 15.

Производњом и прометом хране и хране за животиње може да се бави правно лице и предузетник који је регистрован у Регистар привредних субјеката и који је уписан у Централни регистар објеката (у даљем тексту: Централни регистар) који води Министарство.

Правно лице и предузетник из става 1. овог члана уписује се у Регистар привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Производњом хране и хране за животиње која је намењена промету може да се бави и физичко лице које је уписано у Централни регистар.

У Централном регистру воде се подаци о:

1) одобреним објектима, и

2) регистрованим објектима.

Објекти за производњу и промет хране и хране за животиње одобравају се или региструју, у складу са посебним прописима.

Објекат за производњу и промет хране и хране за животиње, одобрен или регистрован, у складу са посебним прописом, сматра се објектом уписаним у Централни регистар и подаци о томе воде се у Централном регистру.

Ако посебним прописом из става 5. овог члана није предвиђено претходно утврђивање испуњености услова за обављање одређене делатности, ти објекти се уписују у Централни регистар, на основу пријаве субјекта у пословању храном и храном за животиње.

Правно лице и предузетник из става 1. овог члана не може да отпочне производњу и промет хране и хране за животиње пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом, а физичко лице из става 3. овог члана пре уписа у Централни регистар.

2. Садржина и начин вођења Централног регистра

Члан 16.

Подаци из Централног регистра су јавни.

Централни регистар се води у електронској форми и може се повезивати са другим базама и регистрима Министарства, односно министарства надлежног за послове здравља.

Министар ближе прописује садржину и начин вођења Централног регистра.

3. Брисање из Централног регистра

Члан 17.

Правно лице, предузетник и физичко лице се брише из Централног регистра, ако донесе одлуку о престанку обављања одређене делатности за које је уписан у Централни регистар или ако престане да испуњава услове из члана 15. став 7. овог закона, односно услове прописане посебним прописима.

III. ОСТАЛИ СУБЈЕКТИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ И ЊИХОВИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ

1. Националне референтне лабораторије

Члан 18.

Националне референтне лабораторије оснивају се ради организовања и спровођења послова у области безбедности хране и то као: национална референтна лабораторија за безбедност хране, национална референтна лабораторија за здравствену безбедност животиња, национална референтна лабораторија за резидуе и национална референтна семенска лабораторија (у даљем тексту: референтне лабораторије).

Референтне лабораторије оснива Влада.

Референтне лабораторије из става 2. овог члана имају својство правног лица и послују по прописима о јавним службама и акредитоване су у складу са следећим стандардима: EN ISO/IEC 17025 - „Општи захтеви за компетентност лабораторија за тестирање и калибрацију, ” EN 45002 - „Општи

критеријуми за изводљивост лабораторија за тестирање”, EN 45003 - „Акредитациони систем лабораторија за тестирање и акредитацију - општи захтеви за оперативност и признавање”.

Актом о оснивању референтне лабораторије утврдиће се нарочито: седиште референтне лабораторије, послови и начин њиховог обављања, управљање, начин унутрашње организације, средства за оснивање, начин обезбеђења средстава за вршење делатности, начин учешћа оснивача у управљању и одлучивању, услови и начин избора органа управљања, надзор над радом, лице које ће обављати послове привременог пословодног органа, рок за доношење статута и именовање директора.

Послови референтне лабораторије

Члан 19.

Референтна лабораторија:

- 1) обавља испитивање службеног узорка ради провере налаза овлашћене лабораторије (суперанализа);
- 2) сарађује са референтним лабораторијама других држава за испитивање за које је овлашћена;
- 3) координира активности овлашћених лабораторија у смислу техничких стандарда и метода анализа које обављају, укључујући обучавање и друге облике стручне подршке;
- 4) организује упоредна испитивања стандардизованих узорака ради уједначавања поступања и праћења стручности овлашћених лабораторија у складу са међународним стандардима;
- 5) стара се о успостављању јединствених критеријума и метода и спровођењу стандарда за рад овлашћених лабораторија;
- 6) обезбеђује стручну и техничку помоћ надлежним органима за примену координисаних планова контроле;
- 7) развија нове методе и имплементира међународно прихваћене стандарде;
- 8) координира спровођење мониторинга;
- 9) обавља и други послови у области безбедности хране.

Једна лабораторија може бити референтна за више испитивања.

Министар, односно министар надлежан за послове здравља може да овласти једну лабораторију из члана 20. овог закона, као референтну лабораторију за поједину врсту испитивања.

За поједина испитивања, ако у Републици Србији не постоји референтна лабораторија која испуњава прописане услове, Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља може као референтну лабораторију одредити референтну лабораторију у другој држави.

2. Лабораторије

Члан 20.

Лабораторијска испитивања у области безбедности хране и хране за животиње, као и спровођење програма мониторинга, као послови од јавног интереса могу да се уступе лабораторијама путем конкурса који расписује Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља и објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Конкурс се не расписује за послове које обавља референтна лабораторија.

Министар, односно министар надлежан за послове здравља прописује ближе услове које морају да испуне лабораторије за лабораторијска испитивања у области безбедности хране, у складу са надлежностима из члана 12. овог закона.

За послове лабораторијских испитивања у области безбедности хране и хране за животиње из става 1. овог члана конкурс се расписује на период од најмање пет година.

Конкурс из става 1. овог члана садржи:

1) врсте лабораторијских анализа, односно програма мониторинга у области безбедности хране и хране за животиње за које се конкурс расписује;

2) период на који се додељују послови лабораторијских анализа, односно програма мониторинга;

3) доказ о испуњености међународних стандарда у погледу техничке и професионалне оспособљености у смислу акредитације у складу са следећим стандардима: EN ISO/IEC 17025 - „Општи захтеви за компетентност лабораторија за тестирање и калибрацију, ” EN 45002 - „Општи критеријуми за изводљивост лабораторија за тестирање”, EN 45003 - „Акредитациони систем лабораторија за тестирање и акредитацију - општи захтеви за оперативност и признавање”;

4) доказ о испуњености услова у погледу искуства, резултата и благовремености у досадашњем обављању послова лабораторијских испитивања;

5) рок за доношење и објављивање одлуке о избору;

6) начин обавештавања о резултатима конкурса.

Конкурс из става 1. овог члана спроводи Комисија коју образује министар, односно министар надлежан за послове здравља.

Одлуку о избору лабораторије за обављање послова лабораторијских испитивања, односно спровођења програма мониторинга доноси министар, односно министар надлежан за послове здравља.

Резултати конкурса објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Уговор о обављању уступљених послова

Члан 21.

На основу одлуке о избору министарство, односно министарство надлежно за послове здравља са лабораторијом којој је додељено обављање послова закључује уговор којим се утврђују:

1) послови лабораторијских испитивања и програма мониторинга који су предмет уговора;

2) одговорно лице које ће обављати одређене послове који су предмет уговора;

3) методе, начин и поступак обављања послова лабораторијских испитивања, односно програма мониторинга;

4) међусобна права, обавезе и одговорности;

5) време за које се закључује уговор;

6) начин финансирања послова за које се закључује уговор.

*Јединствене методе, критеријуми и смернице
за обављање уступљених послова*

Члан 22.

Референтна лабораторија организује и успоставља примену јединствених метода, критеријуме и смернице за обављање послова лабораторијских испитивања и програма мониторинга на подручју Републике Србије које обављају лабораторије којима су уступљени послови.

Лабораторије из става 1. овог члана дужне су да послове лабораторијских испитивања обављају у складу са јединственим методама, критеријумима и смерницама референтних лабораторија.

Референтна лабораторија је дужна да извештава Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља о спровођењу послова лабораторијских испитивања и усаглашености јединствених метода, критеријума и смерница које примењују лабораторије из става 1. овог члана.

Министар, односно министар надлежан за послове здравља прописује начин и рокове извештавања из става 3. овог члана.

IV. СТРУЧНИ САВЕТ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА У ОБЛАСТИ
БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ

*Оснивање Стручног савета за процену
ризика у области безбедности хране*

Члан 23.

Ради разматрања питања везаних за процену ризика у области безбедности хране министар уз сагласност министра надлежног за послове здравља оснива Стручни савет за процену ризика у области безбедности хране (у даљем тексту: Стручни савет).

Стручни савет је дужан да у раду примењује и користи препоруке, смернице и информације доступне од стране Европске агенције за безбедност хране (European Food Safety Authority - EFSA).

Финансирање рада Стручног савета одређује се правилником који доноси министар уз сагласност министра за послове здравља и министра финансија.

Послови Стручног савета

Члан 24.

Стручни савет обавља следеће послове:

- 1) припрема стручна и научна мишљења министарствима и другим органима државне управе, субјектима у пословању храном и храном за животиње, потрошачима, као и другим заинтересованим субјектима, о ризицима у вези са храном и храном за животиње;
- 2) унапређења и координације у примени метода за процену ризика;
- 3) пружања научне и техничке подршке на захтев министарстава и других органа државне управе у тумачењу и разматрању мишљења о процени ризика;

4) прикупљања, упоређивања и анализирања научно техничких података који се односе на дефинисање и праћење ризика који имају директан или индиректан утицај на безбедност хране и хране за животиње;

5) пружања научне и стручне помоћи на захтев министарства која спроводе процедуре за управљање кризним ситуацијама у области безбедности хране и хране за животиње;

6) давања мишљења на мере које се предузимају ради унапређења система у области безбедности хране и хране за животиње;

7) обавештавања јавности и заинтересованих субјеката о релевантним информацијама из делокруга рада Стручног савета;

8) давања мишљења на програм за управљање кризним ситуацијама у области безбедности хране и хране за животиње;

9) припреме водича за добру пољопривредну, произвођачку и хигијенску праксу, као и примену принципа Анализе опасности и критичних контролних тачака (у даљем тексту: *HACCP*) за потребе министарства;

10) давања препорука за стручно усавршавање и едукацију у области безбедности хране и хране за животиње;

11) и друге послове у вези са проценом ризика у области безбедности хране.

V. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

1. Општи услови за безбедност хране

Члан 25.

Забрањено је стављање у промет хране која није безбедна.

Храна није безбедна, ако је штетна по здравље људи и ако није погодна за исхрану људи.

Министар надлежан за послове здравља ближе уређује: здравствену исправност воде за пиће, природне минералне, природне изворске и стоне воде; здравствену исправност дијететских производа (додаци исхрани, храна за посебне прехранбене потребе, храна за одојчад и малу децу, храна за посебне медицинске потребе и др.); здравствену исправност предмета и материјала који долазе у контакт са храном; прехранбене адитиве, ароме, ензиме и помоћне материјале у процесу производње хране; мониторинг хране ради утврђивања присуства контаминената и утицаја на здравље; прехранбене и здравствене изјаве које се наводе на декларацији хране.

Члан 26.

Безбедност хране се утврђује на основу:

1) услова у свакој фази производње, прераде и промета хране, као и припреме и начина конзумирања хране од стране потрошача, у складу са њеном наменом;

2) информација које су доступне потрошачу, укључујући и податке на декларацији, а које се односе на спречавање специфичних штетних деловања појединих врста или категорија хране на здравље људи.

Штетност хране по здравље људи се утврђује на основу:

1) могућих непосредних или посредних, краткорочних или дугорочних штетних утицаја те хране по здравље потрошача, као и могућих утицаја на здравље будућих генерација;

2) могућих кумулативних токсичних деловања;

3) посебне здравствене осетљивости специфичне категорије потрошача када је храна намењена тој категорији потрошача.

Храна није погодна за исхрану људи, ако је та храна неприхватљива за употребу којој је намењена, због контаминације спољним или неким другим фактором, као и због труљења, кварења или распадања.

Члан 27.

У случају основане сумње да храна није безбедна, Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља дужно је да предузме мере ограничења или забране и повлачења такве хране из промета, до отклањања сумње на њену безбедност.

Када се утврди да храна није безбедна Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља дужно је да предузме мере ограничења или забране и повлачења такве хране из промета, у складу са овим законом и другим посебним прописима.

Када је храна из става 2. овог члана део једне производне партије, серије или пошиљке исте хране по врсти и категорији, сматра се да сва храна у тој производној партији, серији или пошиљци није безбедна, осим ако се детаљном проценом не утврди да је остатак производне партије, серије или пошиљке безбедан.

2. Општи услови безбедности хране за животиње

Члан 28.

Забрањено је стављање у промет хране за животиње која није безбедна.

Забрањена је исхрана животиња које служе за производњу хране, храном за животиње која није безбедна.

Храна за животиње није безбедна ако има штетни утицај по здравље, односно ако производи добијени од животиња који служе за производњу хране нису безбедни за исхрану људи.

Храна за животиње која испуњава услове у складу са посебним прописом о храни за животиње, јесте безбедна у оној мери у којој је дефинисана овим законом и посебним прописом о храни за животиње.

Члан 29.

У случају основане сумње да храна за животиње није безбедна, Министарство је дужно да предузме мере ограничења или забране и повлачења такве хране за животиње из промета, до отклањања сумње на њену безбедност.

Када се утврди да храна за животиње није безбедна, Министарство је дужно да предузме мере ограничења или забране и повлачења такве хране из промета, у складу са овим законом и другим посебним прописима.

Када је храна за животиње из става 2. овог члана део једне производне партије, серије или пошиљке исте хране за животиње по врсти и категорији, сматра се да сва храна за животиње у тој производној партији, серији или пошиљци није безбедна, осим ако се детаљном проценом не утврди да је остатак производне партије, серије или пошиљке безбедан.

3. Декларисање, означавање и рекламирање хране и хране за животиње

Члан 30.

Храна и храна за животиње која се ставља у промет на територији Републике Србије мора да буде означена, декларисана, оглашена и изложена, у складу са овим законом и другим посебним прописима.

Означавање, декларисање, оглашавање и излагање хране и хране за животиње, укључујући и њен облик, изглед и амбалажу, материјале за израду амбалаже, начин на који се аранжирају и излажу, као и информације о храни и храни за животиње које су доступне потрошачу, не смеју доводити потрошача у заблуду.

Министар, односно министар надлежан за послове здравља ближе прописује услове за декларисање, означавање и рекламирање хране, односно хране за животиње.

VI. ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ СУБЈЕКТА У ПОСЛОВАЊУ ХРАНОМ И ХРАНОМ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Одговорност

Члан 31.

Субјекти у пословању храном и храном за животиње у свим фазама производње, прераде и промета хране и хране за животиње којим управљају, дужни су да обезбеде да храна или храна за животиње испуњава услове прописане овим законом и другим посебним прописима, као и да докажу испуњеност тих услова.

Следљивост

Члан 32.

У свим фазама производње, прераде и промета хране и хране за животиње мора бити обезбеђена следљивост.

Субјект у пословању храном и храном за животиње дужан је да идентификује сваки субјект од којег набавља и којег даље снабдева храном, храном за животиње, животињама које служе за производњу хране, или било коју супстанцу која се уграђује или се очекује да ће бити уграђена у храну или храну за животиње.

Субјект из става 2. овог члана дужан је да има успостављен систем и процедуре, које обезбеђују доступност података о следљивости.

Храна или храна за животиње која се ставља у промет на територији Републике Србији или за коју постоји вероватноћа да ће бити стављена у промет, мора да буде на одговарајући начин означена и евидентирана ради идентификације и следљивости хране и хране за животиње.

Одговорност субјекта у пословању храном

Члан 33.

Ако субјект у пословању храном, када та храна више није под његовом непосредном контролом, основано сумња или утврди да је у било којој фази производње, прераде и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране, дужан је да одмах покрене поступак за повлачење предметне

хране из промета и о томе обавести Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља.

Ако је храна из става 1. овог члана дошла до потрошача, субјект у пословању храном је дужан да на ефикасан и прецизан начин, информише потрошача о разлогу повлачења хране и, ако је то неопходно, захтева од потрошача повраћај хране која му је већ испоручена, ако се другим мерама не може постићи висок ниво заштите здравља.

Субјект у пословању храном одговаран за промет на мало и дистрибуцију хране која не укључује паковање, декларисање и означавање, на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране, дужан је да одмах покрене поступак за повлачење предметне хране из промета.

Субјект у пословању храном у случају из става 3. овог члана, дужан је да пружи информације које се односе на следљивост хране, сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету, као и Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља.

Ако субјект у пословању храном основано сумња или утврди да храна коју је ставио у промет може бити штетна за здравље људи дужан је да одмах о томе, као и о предузетим мерама којима се унапред спречава ризик по потрошача обавести Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља.

Субјект у пословању храном не сме да спречава било које лице да сарађује са Министарством, односно министарством надлежним за послове здравља.

Одговорност субјеката у пословању храном за животиње

Члан 34.

Ако субјект у пословању храном за животиње, када та храна више није под његовом непосредном контролом, основано сумња или утврди да је у било којој фази производње, прераде и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране за животиње, дужан је да одмах покрене поступак за повлачење предметне хране из промета, и о томе обавести Министарство.

Ако у случају из става 1. овог члана или у случају када производна партија, серија или пошиљка не задовољава услове безбедности хране за животиње, предметна храна за животиње ће бити уништена, осим ако Министарство не одлучи другачије.

Субјект у пословању храном за животиње је дужан да на ефикасан и прецизан начин, информише власнике или држаоце животиња о разлогу повлачења хране за животиње и, ако је то неопходно, захтева од њих повраћај хране за животиње која им је већ испоручена, ако се другим мерама не може постићи висок ниво заштите здравља животиња.

Субјект у пословању храном за животиње одговаран за промет на мало и дистрибуцију хране за животиње која не укључује паковање, декларисање и означавање, на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране за животиње, дужан је да одмах покрене поступак за повлачење предметне хране из промета.

Субјект у пословању храном за животиње у случају из става 4. овог члана дужан је да пружи информације које се односе на следљивост хране за животиње, сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету, као и Министарство.

Ако субјект у пословању храном за животиње основано сумња или утврди да храна за животиње коју је ставио у промет може бити штетна за здравље животиња дужан је да одмах о томе, као и о предузетим мерама којима се унапред спречава ризик по животиње обавести Министарство.

Субјект у пословању храном за животиње не сме да спречава било које лице да сарађује са Министарством.

VII. ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ ПРИ УВОЗУ И ИЗВОЗУ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Члан 35.

Ради безбедности хране и хране за животиње примењују се мере засноване на научним принципима, међународним стандардима, смерницама и препорукама, у обиму који је неопходан да се заштити живот и здравље.

Мере безбедности хране и хране за животиње примењују се на начин да се избегне произвољна и неоправдана дискриминација између држава у којима преовладавају исти или слични услови, на начин који не представља прикривено ограничавање спољне трговине.

Ради обезбеђења вишег нивоа заштите живота и здравља од нивоа који се постиже мерама заснованим на међународним стандардима, смерницама и препорукама могу се предузимати и друге мере безбедности хране и хране за животиње када постоји научно оправдање или ако би те мере довеле до нивоа заштите који се разликује од оног за који Република Србија сматра да је потребан.

Члан 36.

Мере безбедности хране и хране за животиње које примењују друге државе сматраће се истоветним мерама прописаним у Републици Србији ако земља извозница објективно докаже да су научно засноване и да се њиховом применом обезбеђује одговарајући ниво заштите живота и здравља људи који се у Републици Србији захтева.

Прописане мере за безбедност хране и хране за животиње морају да буду прилагођене карактеристикама подручја које могу да утичу на безбедност хране и хране за животиње, било да се ради о земљи у целини, делу земље, неколико земаља или деловима неколико земаља, из ког потиче производ и у које је производ упућен, нарочито узимајући у обзир ниво распрострањености одређених болести или штеточина, постојање програма за искорењивање или контролу и одговарајуће критеријуме и препоруке релевантних међународних тела.

Процедуре у вези са провером спровођења мера за безбедност хране и хране за животиње примењиваће се ефикасно и на начин који није неповољнији по увезене производе у односу на сличне производе домаћег порекла.

Члан 37.

Храна и храна за животиње која се увози у Републику Србију ради стављања у промет, мора да испуњава услове у складу са прописима о храни или услове које је Република Србија признала као истоветне њима, или ако постоји посебан међународни споразум са условима садржаним у том споразуму.

Храна и храна за животиње која се извози или се увози ради извоза из Републике Србије, мора испуњавати услове у складу са прописима о храни, осим ако другачије не затраже надлежни органи земље увознице, или уколико се

другачије не утврди прописима, стандардима и кодексом праксе који су на снази у земљи увозници.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, осим у случају када је храна штетна по здравље или кад храна за животиње није безбедна, храна и храна за животиње може се извозити или увозити ради извоза ако су надлежна тела државе одредишта с тим изричито сагласна пошто су у потпуности обавештена о разлозима и околностима због којих се храна и храна за животиње не може стављати у промет у Републици Србији.

Ако се примењују одредбе међународног уговара између Републике Србије и земље увознице, храна и храна за животиње која се извози из Републике Србије у ту земљу, мора задовољавати услове садржане у међународном споразуму.

VIII. СИСТЕМ БРЗОГ ОБАВЕШТАВАЊА И УЗБУЊИВАЊА, ХИТНЕ МЕРЕ И УПРАВЉАЊЕ КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА

1. Систем брзог обавештавања и узбуњивања

Члан 38.

Овим законом успоставља се систем брзог обавештавања и узбуњивања, као мрежа за извештавање о директном или индиректном ризику по здравље чији је узрок храна или храна за животиње.

Системом брзог обавештавања и узбуњивања управља Министарство.

У систему брзог обавештавања и узбуњивања учествује и министарство надлежно за послове здравља, Стручни савет, референтна лабораторија и лабораторија из члана 20. овог закона.

Учесници у систему брзог обавештавања и узбуњивања одређују лица за контакт.

Министар ближе прописује начин успостављања и организацију система брзог обавештавања и узбуњивања за безбедност хране и хране за животиње, уз сагласност министра надлежног за послове здравља.

За размену података с другим институцијама које учествују у процени и управљању ризиком у Републици Србији и релевантним институцијама у иностранству успоставља се централни информациони систем, и одређује лице за контакт.

Члан 39.

У систему брзог обавештавања и узбуњивања могу да учествују и друге заинтересоване земље и међународне организације, а на основу споразума са тим земљама и организацијама.

Члан 40.

Подаци доступни учесницима у систему брзог обавештавања и узбуњивања, који се односе на ризик по здравље чији су узрок храна или храна за животиње, морају бити доступни и јавности у складу са начелом транспарентности.

Подаци о храни и храни за животиње, природи ризика и предузетој мери морају бити доступни јавности.

2. Хитне мере

Члан 41.

Кад Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља утврди да храна или храна за животиње домаћег порекла или из увоза, може да представља озбиљан ризик за здравље људи, здравље животиња или животну средину, као и да тај ризик не може на задовољавајући начин да буде уклоњен, министар, односно министар надлежан за послове здравља може да нареди једну или више хитних мера.

Сви учесници у систему брзог обавештавања и узбуњивања су дужни да у оквиру своје надлежности одмах обавесте Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља о појави ризика из става 1. овог члана.

Ако је храна или храна за животиње домаћег порекла, могу да се предузму следеће хитне мере:

1) привремена забрана стављања у промет или употребе хране или хране за животиње;

2) одређивање посебних услова за поступање са наведеном храном или храном за животиње.

Ако је храна или храна за животиње из увоза, могу да се предузму следеће хитне мере:

1) привремена забрана увоза хране или хране за животиње из државе или дела државе извоза, односно државе провоза;

2) одређивање посебних услова за поступање са наведеном храном или храном за животиње из државе или дела државе извоза, односно државе провоза.

Ако се на основу процене ризика не потврди опасност по здравље Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља је дужно да стави ван снаге наређену меру.

3. Управљање кризним ситуацијама

Члан 42.

Када постоје директни или индиректни ризик по здравље људи, здравље животиња или животну средину, чији је узрочник храна и храна за животиње, а чије наступање није могуће предвидети, спречити, уклонити или смањити до прихватљивог нивоа прописаних мера, примењују се мере утврђене Програмом управљања кризним ситуацијама у области безбедности хране.

Програм управљања кризним ситуацијама у области безбедности хране нарочито садржи:

1) врсту ситуације у којој постоји директни или индиректни ризик по здравље људи чији су узрок храна и храна за животиње;

2) мере које се морају спровести без одлагања, кад се утврди да храна или храна за животиње представља озбиљну опасност за људе или животиње било директно или индиректно преко животне средине;

3) процедуре за управљање кризним ситуацијама које укључују и принцип транспарентности и комуникације;

4) план вежби и симулација за управљање кризним ситуацијама.

Програм управљања кризним ситуацијама у области безбедности хране доноси Влада.

Члан 43.

На основу Програма управљања кризним ситуацијама у области безбедности хране, министар, уз сагласност са министром надлежним за послове здравља, доноси посебан план управљања кризном ситуацијом у зависности од врсте ризика и формира кризни штаб за спровођење посебног плана.

Члан 44.

На основу стечених искустава, укључујући искуства стечена у спроведеним вежбама и симулацијама, Програм управљања кризним ситуацијама у области безбедности хране се ревидира.

IX. ХИГИЈЕНА ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

1. Обавезе субјеката у пословању храном

Члан 45.

Субјекти у пословању храном дужни су да обезбеде да су у свим фазама производње, прераде и промета хране које су под њиховом контролом, испуњени прописани услови у вези са хигијеном хране, у складу са овим законом и другим прописима.

Министар ближе прописује услове хигијене хране за све субјекте у пословању храном из става 1. овог члана.

Министар надлежан за послове здравља ближе прописује услове хигијене хране за субјекте који се баве производњом, прерадом и прометом дијететских производа, дечије хране - замене за мајчино млеко, дијететских суплемената и соли за исхрану људи и производњу адитива, арома, ензимских препарата неживотињског порекла и помоћних средстава неживотињског порекла, нове хране, као и воде за пиће у оригиналној амбалажи (стона вода, минерална вода и изворска вода), вода за јавно снабдевање становништва водом за пиће, као и начин и програм за стицање основних знања о хигијени хране и личној хигијени и радној одећи и обући, у складу са чланом 12. овог закона.

Министар, односно министар надлежан за послове здравља у оквиру своје надлежности, ближе прописује услове за спровођење службене контроле, начин обављања службене контроле, начин прегледа, као и рокове за њихово спровођење.

Члан 46.

Изузетно од одредбе члана 45. став 1. овог закона, прописани услови у вези са хигијеном хране не односе се на:

- 1) директно снабдевање потрошача примарним производима у малим количинама;
- 2) објекте за привремено сакупљање коже и објекте за штављење коже, када послују сировинама за производњу желатина или колагена.

Министар ближе прописује мале количине примарних производа које служе за снабдевање потрошача, као и подручје за обављање те делатности.

Члан 47.

Субјекти у пословању храном дужни су да успоставе систем за осигурање безбедности хране у свим фазама производње, прераде и промета хране, осим на нивоу примарне производње, у сваком објекту под њиховом контролом, у

складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и анализе опасности и критичних контролних тачака (*НАССР*).

Министар, односно министар за послове здравља, ближе прописује услове за оцену поступака самоконтроле из става 1. овог члана.

Упутство за добру произвођачку, хигијенску праксу и НАССР

Члан 48.

Субјекти у пословању храном дужни су да користе упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену *НАССР*.

Субјекат у пословању храном дужан је да има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену *НАССР*.

Националне мере

Члан 49.

Изузетно од одредбе члана 47. овог закона, министар може прописати одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном, ради олакшања њиховог пословања, имајући у виду битне факторе ризика, ако таква одступања не утичу на остваривање циљева овог закона.

Одступање из става 1. овог члана може се прописати у случају примене традиционалних метода у одређеним фазама производње и промета хране, као и код субјеката у пословању храном који се налазе у подручјима у којима постоје посебна географска ограничења.

Одступање од одредбе става 1. овог члана може да се односи на изградњу, уређење и опремање објеката у пословању храном.

1. Обавезе субјеката у пословању храном за животиње

Члан 50.

Субјекти у пословању храном за животиње дужни су да обезбеде да су у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње које су под њиховом контролом, испуњени прописани услови у вези са хигијеном хране за животиње у складу са овим законом и другим прописима.

Члан 51.

Изузетно од одредбе члана 50. овог закона, прописани услови у вези са хигијеном хране за животиње не односе се на производњу хране за животиње која се користи за исхрану животиња које служе за производњу хране у сопственом домаћинству.

Члан 52.

Субјекти у пословању храном за животиње дужни су да успоставе систем за осигурање безбедности хране за животиње, у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње, осим на нивоу примарне производње и превоза, у сваком објекту под њиховом контролом, у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и *НАССР*.

Министар ближе прописује услове за оцену поступака самоконтроле, које субјект у пословању храном за животиње примењује у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и *НАССР*.

Упутство за добру произвођачку, хигијенску праксу и НАССР

Члан 53.

Субјекти у пословању храном за животиње дужни су да користе упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену *НАССР*.

Субјекат у пословању храном за животиње дужан је има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену *НАССР*.

Националне мере

Члан 54.

Изузетно од одредбе члана 52. овог закона, министар може прописати одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном за животиње, ради олакшања њиховог пословања, имајући у виду битне факторе ризика, ако таква одступања не утичу на остваривање циљева овог закона.

Одступање из става 1. овог члана може се прописати код субјеката у пословању храном за животиње односно субјектима који се налазе на подручјима у којима постоје посебна географска ограничења.

Одступање од одредбе става 1. може да се односи на изградњу, уређење и опремање објеката у пословању храном за животиње.

X. КВАЛИТЕТ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Квалитет хране

Члан 55.

Субјекти у пословању храном су дужни да обезбеде да су, у свим фазама производње, прераде и промета који су под њиховом контролом, испуњени прописани услови за квалитет, а за храну за коју нису прописани услови за квалитет да испуњава услове безбедности хране.

Министар ближе прописује услове у погледу квалитета хране, и то за:

- 1) класификацију, категоризацију и назив производа;
- 2) физичка, хемијска, физичко–хемијска и сензорна својства као и састав хране;
- 3) физичка, хемијска, физичко-хемијска и сензорна својства сировина, као и врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи и преради хране;
- 4) методе узимања узорака и испитивање квалитета хране;
- 5) издавање овлашћења оцењивачима сензорских својстава хране за одређене производе;
- 6) елементе битних технолошких поступака који се примењују у производњи и преради хране;
- 7) паковање и декларисање;

8) додатне захтеве за означавање хране.

Министар ближе прописује услове, начин производње и стављања хране у промет за храну за коју нису прописани услови за квалитет.

Квалитет хране за животиње

Члан 56.

Субјекти у пословању храном за животиње су дужни да обезбеде да су у свим фазама производње и промета хране за животиње који су под њиховом контролом, испуњени прописани услови за квалитет, а за храну за животиње за коју нису прописани услови за квалитет, да испуњава услове безбедности хране за животиње.

Министар ближе прописује услове, начин производње и стављања хране за животиње у промет за коју нису прописани услови за квалитет.

Члан 57.

Храњење животиња дозвољено је искључиво са храном за животиње која задовољава прописане захтеве за квалитет.

Под квалитетом хране за животиње подразумевају се њена физичка, хемијска, физичко-хемијска и нутритивна својства.

Министар ближе прописује услове у погледу квалитета хране за животиње, и то за:

- 1) категоризацију, физичка, хемијска, физичко-хемијска и нутритивна својства;
- 2) физичка, хемијска, физичко-хемијска и нутритивна својства сировина као и врсту и количину сировина;
- 3) елементе битних технолошких поступака који се примењују у производњи и преради.

XI. ОСТАЛА ХРАНА

Члан 58.

Остала храна јесте нова храна, генетски модификована храна и генетски модификована храна за животиње.

1. Нова храна

Члан 59.

Нова храна јесу следеће категорије хране:

- 1) храна и састојци хране са новом или намерно измењеном примарном молекулском структуром;
- 2) храна и састојци хране који се састоје или су изоловани из микроорганизама, гљива или алги;
- 3) храна и састојци хране који се састоје или су изоловани из биљака и састојци хране изоловани из животиња, осим хране и састојака хране добијених традиционалним начинима размножавања или узгоја за које је познато да се могу безбедно конзумирати;
- 4) храна и састојци хране добијени технолошким производним поступком који се до сада није користио, а изазива знатне промене у саставу или

структури хране или састојака хране, што утиче на њихову прехранбену вредност, метаболизам или ниво неприхватљивих супстанци за исхрану људи.

Нова храна из става 1. овог члана не сме да:

- 1) представља опасност за здравље потрошача;
- 2) ствара заблуду код потрошача;
- 3) се разликује од хране или састојака хране коју би по својој намени требало да замени, у мери која доводи у питање њену прехранбену вредност.

Нова храна не укључује прехранбене адитиве, ароме, ензимске препарате и храну добијену генетском модификацијом, који су одобрени за употребу у храни и храни за животиње, у складу са посебним прописима.

Министар надлежан за послове здравља ближе прописује услове стављања у промет нове хране.

2. Генетски модификована храна и храна за животиње

Члан 60.

Генетски модификована храна и храна за животиње јесте:

- 1) генетски модификовани организми који се користе као храна и храна за животиње;
- 2) храна и храна за животиње која садржи или се састоји од генетски модификованих организама;
- 3) храна и храна за животиње произведена или која садржи састојке произведене од генетски модификованих организама.

Храна и храна за животиње из става 1. овог члана не сме да:

- 1) има штетан утицај на здравље људи, здравље животиња или животну средину;
- 2) ствара заблуду код потрошача;
- 3) се разликује од хране и хране за животиње, односно састојака хране и хране за животиње коју би по својој намени требало да замени, у мери која доводи у питање њену прехранбену вредност.

Министар ближе прописује услове стављања у промет генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње.

3. Стављање у промет нове хране, генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње

Члан 61.

За прво стављање у промет нове хране, генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње на територији Републике Србије, или се таква храна нађе у промету субјект у пословању храном, односно храном за животиње мора имати дозволу у складу са одредбама овога закона и посебних прописа.

Дозволу из става 1. овог члана за нову храну издаје министар надлежан за послове здравља, на основу претходно прибављеног научног мишљења Стручног савета, у складу са прописом који се односи на услове за стављање у промет нове хране.

Дозволу из става 1. овог члана за генетски модификовану храну и генетски модификовану храну за животиње издаје министар, на основу претходно прибављеног научног мишљења Стручног савета, у складу са прописом који се

односи на услове за стављање у промет генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње.

4. Евиденција издатих дозвола

Члан 62.

Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља води евиденцију издатих дозвола за стављање у промет нове хране, односно генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње, у складу са својом надлежношћу.

6. Следљивост и означавање нове хране, генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње

Члан 63.

При стављању у промет генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње, укључујући и количине у расутом стању, субјект у пословању таквом храном или храном за животиње дужан је да субјекту који прима ту храну или храну за животиње, у писаном облику достави следеће податке:

- 1) да је у питању генетски модификована храна и генетски модификована храна за животиње;
- 2) о јединственој идентификацијској ознаци у складу са међународним стандардом.

Генетски модификована храна, генетски модификована храна за животиње и нова храна која се ставља у промет мора на декларацији, поред општих захтева за декларисање и означавање из члана 30. овог закона, да садржи и додатне податке о тим својствима.

Министар ближе прописује услове који се односе на следљивост, односно посебно означавање генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње.

Министар надлежан за послове здравља ближе прописује услове који се односе на следљивост, односно на означавање нове хране.

XII. ХРАНА СА ОЗНАКОМ ТРАДИЦИОНАЛНОГ НАЗИВА, ИМЕНА ПОРЕКЛА И ГЕОГРАФСКОГ ПОРЕКЛА

Члан 64.

Храна може да носи ознаку: традиционалног назива, имена порекла и географског порекла, ако испуњава услове у складу са посебним прописима.

Члан 65.

Храна која носи ознаку: традиционалног назива, имена порекла и географског порекла, поред општих захтева за декларисање и означавање из члана 30. овог закона, мора да садржи и додатне податке из члана 64. овог закона.

Одредба члана 64. и става 1. овог члана о ознакама традиционалног назива имена порекла и географског порекла не односе се на јака алкохолна пића, ароматизирана пића и вина.

Министар прописује облик и садржину ознаке из става 1. овог члана.

ХИИ. ПОДАЦИ И ИНФОРМАЦИЈЕ

Прикупљање и коришћење података

Члан 66.

Ради анализе и праћења безбедности хране и хране за животиње, Министарство води базе података у складу са овим законом и користи податке у складу са другим прописаним базама података, а на основу посебних прописа.

Базе података везане за безбедност хране и хране за животиње морају бити повезане са Регистром пољопривредних газдинстава које води Министарство.

Министарство успоставља мрежу референтних лабораторија које обављају делатност у складу са овим законом.

Начин повезивања базе података, начин прикупљања и коришћења података из других база података, као и начин координације и управљања мрежом референтних лабораторија уређује се посебним прописом, који доноси министар уз сагласност министра надлежног за послове здравља.

Прослеђивање података

Члан 67.

Министарство може прослеђивати податке из својих регистара и база података другим државним органима, органима локалне самоуправе, ако је то неопходно за доношење правно дефинисаних циљева, као и имаоцима јавних овлашћења ако је то у сврху обезбеђивања безбедности хране и хране за животиње.

Податке из база података везани за безбедност хране и хране за животиње могу користити правно заинтересована лица у складу с прописима о заштити личних података, морају бити коришћени за сврху за коју су дати и не смеју бити прослеђени другим лицима.

Информациони системи

Члан 68.

Министарство успоставља и одржава информационе системе у области безбедности хране и хране за животиње.

Министарство надлежно за послове здравља, Стручни савет, референтне лабораторије и лабораторије из члана 20. овог закона у области безбедности хране и хране за животиње дужни су да воде евиденције, спискове и базе података, усклађене и повезане са информационим системом Министарства, и у обавези су да их чувају и ажурирају.

Министарство ће осигурати усклађивање и повезивање информационог система из става 1. овог члана, са другим информационим системима Министарства, министарства надлежног за послове здравља, као и са међународним информационим системима у области безбедности хране и хране за животиње.

Министар прописује начин повезивања, услове за чување евиденција, спискова и база података.

XIV. ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ, МОНИТОРИНГ, УЗОРКОВАЊЕ И АНАЛИЗА

Планови службене контроле и мониторинг безбедности хране и хране за животиње

Члан 69.

Ради заштите безбедности хране и хране за животиње министар, односно министар надлежан за послове здравља доноси плански документ који садржи структуру и организацију система контроле хране и хране за животиње, циљеве, приоритете контрола, начин, рокове и средства вршења службених контрола, координацију између надлежних органа одговорних за вршење службених контрола у области безбедности хране и хране за животиње.

Мере системске контроле микробиолошких, хемијских и биолошких контаминената у храни и храни за животиње у свим фазама производње, прераде и промета (у даљем тексту: мониторинг безбедности хране), услове и начин спровођења мониторинга, методе контроле, услове и начин узимања и чувања узорака, вођење евиденције о узорцима и методе лабораторијских анализа за одређене микробиолошке, хемијске и биолошке контаминенте ближе прописује министар, односно министар надлежан за послове здравља, у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона.

Министар, односно министар надлежан за послове здравља доноси програм мониторинга безбедности хране, односно хране за животиње, као и начин и поступак службене контроле, у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона.

Програм мониторинга из става 3. овог члана садржи нарочито: потребна средства за финансирање програма, мере које ће се предузети у случају присуства микробиолошких, хемијских и биолошких контаминената, структуру органа и организација за спровођење програма и друге параметре од значаја за спровођење програма.

Програм мониторинга из става 3. овог члана доноси се до краја текуће за наредну годину.

Средства за спровођење програма обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Узорковање и анализа

Члан 70.

Узимање узорака и методе анализе које се користе код посебне контроле морају да буду у складу са одредбама посебног прописа који доноси министар, односно министар надлежан за послове здравља.

Субјекти у пословању храном или храном за животиње чији су производи предмет узимања узорака и анализе морају да имају право на додатно стручно мишљење (суперанализа) које не одлаже предузимање хитних мера у случају изненадне опасности.

Приликом узимања узоракa хране или хране за животиње субјект у пословању храном или храном за животиње је дужан да надлежном инспектору стави бесплатно на располагање потребне количине узоракa ради лабораторијског испитивања.

Са узорцима се мора поступати и морају се означити на прописан начин тако да је осигурана њихова целовитост и подобност за предвиђене анализе.

Трошкови анализе и суперанализе свих узоракa сноси странка од које је узорак узет. ако се у коначном поступку утврди да не одговара прописаним својствима. Ако узорак одговара прописаним својствима трошкови лабораторијских анализа и суперанализа падају на терет средстава предвиђених буџетом Републике Србије.

Накнаде

Члан 71.

Субјекти у пословању храном и храном за животиње плаћају накнаду за лабораторијске анализе узоракa узетих током службених контрола, као и за извршене службене контроле у случају када је резултат анализе неповољан, осим када је то овим законом другачије прописано.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана приход су Републике Србије.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује Влада.

XV. НАДЗОР

Инспекцијски надзор

Члан 72.

Надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља у складу са законом и другим прописима којима се уређује организација државне управе и делокруг послова, односно у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона.

Инспекцијски надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона Министарство врши преко ветеринарских инспектора, фитосанитарних инспектора и пољопривредних инспектора а министарство надлежно за послове здравља преко санитарних инспектора.

Права и дужности ветеринарског, фитосанитарног, пољопривредног и санитарног инспектора

Члан 73.

У вршењу послова инспекцијског надзора ветеринарски инспектор поред овлашћења утврђених законом којим је уређен инспекцијски надзор ветеринарског инспектора, односно у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона има право и дужност да:

1) контролише да ли сви субјекти и органи на који се закон односи предузимају мере у области безбедности хране и хране за животиње у складу са овим законом;

2) проверава да ли су субјекти у области безбедности хране и хране за животиње уписани у Централни регистар објеката из члана 15. став 1. овог закона;

3) проверава да ли је привредно друштво, предузетник, односно физичко лице отпочео да обавља делатност пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом из члана 15. став 8. овог закона;

4) проверава да ли су лабораторије и националне лабораторије акредитоване и овлашћене у складу са чланом 18. и 20 овог закона;

5) контролише безбедност хране у промету из члана 25. став 1. овог закона;

6) контролише услове у свакој фази производње, прераде и промета хране, као и припреме хране у складу са њеном наменом (члан 26. став 1. тачка 1);

7) контролише доступност информација потрошачу, као и податке на декларацији које се односе на спречавање специфичних штетних деловања појединих врста или категорија хране на здравље људи (члан 26. став 1. тачка 2);

8) контролише предузимање наређених мера у случају основане сумње, ограничења или забране и повлачења те хране из промета до отклањање сумње на њену безбедност (члан 27. став 1);

9) контролише предузимање наређених мера у случају када се утврди да храна није безбедна, ограничења или забране и повлачења те хране из промета у складу са законом (члан 27. став 2);

10) контролише предузимање мера у складу са чланом 27. став 3. овог закона;

11) контролише безбедност хране за животиње у промету из члана 28. став 1. овог закона;

12) контролише безбедност хране за животиње којом се хране животиње, које служе за производњу хране (члан 28. став 2);

13) контролише услове за безбедност хране за животиње у складу са овим законом и посебним прописом о храни за животиње (члан 28. став 4);

14) контролише предузимање наређених мера у случају основане сумње, ограничења или забране и повлачења хране за животиње из промета до отклањања сумње на њену безбедност (члан 29. став 1);

15) контролише предузимање наређених мера у случају када се утврди да храна за животиње није безбедна, ограничења или забране и повлачења те хране из промета у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 29. став 2);

16) контролише предузимање мера у складу са чланом 29. став 3. овог закона;

17) контролише да ли је храна и храна за животиње која се ставља у промет означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 30. став 1);

18) контролише да ли је означавање, декларисање, оглашавање и излагање хране или хране за животиње извршено у складу са овим законом и на начин који не доводи потрошача у заблуду (члан 30. став 2);

19) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио услове у свим фазама производње и промета хране и хране за животиње у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 31);

20) контролише да ли је субјект у пословању храном или храном за животиње у свим фазама производње, прераде и дистрибуције обезбедио следљивост (члан 32. став 1);

21) контролише да ли је субјект у пословању храном или храном за животиње успоставио контролне системе за идентификацију сваког субјекта од ког набавља и кода снабдева храном, храном за животиње, животињама које служе за производњу хране или било коју супстанцу која се уграђује или се очекује да ће бити уграђена у ту храну или храну за животиње (члан 32. став 2);

22) контролише да ли субјект у пословању храном или храном за животиње има успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

23) контролише да ли је субјект у пословању храном покренуо поступак за повлачење хране из промета за коју се основано сумња или утврди да је у било којој фази производње или промета настала повреда прописаних услова безбедности хране, односно да ли је о томе обавестио министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 1);

24) контролише да ли је субјект у пословању храном која је дошла до потрошача на ефикасан и прецизан начин информисао потрошача о разлогу повлачења хране и да ли је ако је то неопходно захтевао од потрошача повраћај хране која му је испоручена (члан 33. став 2);

25) контролише да ли је субјект у пословању храном одговоран за промет на мало и дистрибуцију хране покренуо поступак за повлачење предметне хране из промета на основу информације о повреди прописаних услова (члан 33. став 3);

26) контролише да ли је субјект у пословању храном пружио информације о следљивости хране и да ли сарађује на активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 4);

27) контролише да ли је субјект у пословању храном поступио у складу са чланом 33. став 5. и о томе обавестио Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља;

28) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње покренуо поступак за повлачење хране за животиње из промета за коју се основано сумња или утврди да је у било којој фази производње или промета настала повреда прописаних услова безбедности хране, односно да ли је о томе обавестио Министарство (члан 34. став 1);

29) контролише да ли је производна партија, серија или пошиљка хране за животиње која не задовољава услове безбедности хране за животиње уништена, односно да ли је са том храном поступљено у складу са чланом 34. став 2. овог закона;

30) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње која је дошла до власника или држаоца животиње на ефикасан и прецизан начин информисао власника или држаоца животиње о разлогу повлачења хране за животиње и да ли је ако је то неопходно захтевао од власника или држаоца животиње повраћај хране за животиње која му је испоручена (члан 34. став 3);

31) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње одговоран за промет на мало и дистрибуцију хране за животиње покренуо поступак за повлачење предметне хране из промета на основу информације о повреди прописаних услова (члан 34. став 4);

32) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње пружио информације о следљивости хране за животиње и да ли сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство (члан 34. став 5);

33) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње поступио у складу са чланом 34. став 6. и о томе обавестио Министарство;

34) контролише да ли су прописане мере за безбедност хране и хране за животиње прилагођене карактеристичним подручјима које могу да утичу на безбедност хране и хране за животиње, односно да ли поступа у складу са чланом 36. став 2;

35) контролише да ли храна или храна за животиње која се увози ради стављања у промет у Републику Србију испуњава услове у складу с прописима о храни или услове које је Република Србија признала као истоветне (члан 37. став 1);

36) контролише да ли су подаци који се односе на ризик по здравље чији су узрок храна или храна за животиње доступни свим учесницима у систему брзог обавештавања и узбуњивања као и јавности (члан 40);

37) контролише да ли су сви учесници у систему брзог обавештавања и узбуњивања у оквиру своје надлежности обавестили Министарство односно министарство надлежно за послове здравља о појави ризика (члан 41. став 2);

38) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио у свим фазама производње и промета хране испуњеност прописаних услова у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

39) контролише да ли су субјекти у пословању храном успоставили систем за осигурање безбедности хране у свим фазама производње, прераде и промета хране, осим на нивоу примарне производње у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 47. став 1);

40) контролише да ли субјект у пословању храном користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 48. став 1);

41) контролише да ли субјект у пословању храном има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 48. став 2);

42) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње обезбедио у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње испуњеност прописаних услова у вези са хигијеном хране за животиње (члан 50);

43) контролише да ли су субјекти у пословању храном за животиње успоставили систем за осигурање безбедности хране за животиње у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње, осим на нивоу примарне производње и превоза у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 52. став 1);

44) контролише да ли субјект у пословању храном за животиње користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 53. став 1);

45) проверава да ли субјект у пословању храном за животиње има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 53. став 2);

46) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио у свим фазама производње, прераде и промета испуњеност услова за квалитет а за храну за коју нису прописани услови за квалитет да ли испуњава услове о безбедности хране (члан 55. став 1);

47) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње обезбедио у свим фазама производње, прераде и промета испуњеност услова за

квалитет а за храну за животиње за коју нису прописани услови за квалитет да ли испуњава услове о безбедности хране (члан 56. став 1);

48) контролише да ли храна за животиње којом се хране животиње задовољава прописане услове за квалитет (члан 57. став 1);

49) контролише да ли субјект у пословању храном за животиње за стављање први пут у промет генетски модификоване хране за животиње има дозволу у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 61. став 1);

50) контролише да ли субјект у пословању генетски модификованом храном за животиње при стављању у промет такве хране доставља субјекту који прима такву храну податке у писаном облику у складу са чланом 63. став 1. овог закона;

51) контролише да ли генетски модификована храна за животиње која је стављена у промет на декларацији, поред општих захтева и означавања из члана 30. садржи и додатне податке о тим својствима (члан 63. став 2);

52) контролише да ли храна која носи ознаку традиционалног назива имена порекла и географског порекла испуњава услове у складу са посебним прописима (члан 64);

53) контролише да ли храна која носи ознаку традиционалног назива имена порекла и географског порекла поред општих захтева за декларисање и означавање из члана 30. овог закона садржи и додатне податке из члана 64. овог закона (члан 65. став 1);

54) контролише извршавање мера по овом закону.

У вршењу послова инспекцијског надзора фитосанитарни инспектор поред овлашћења утврђених законом којим је уређен инспекцијски надзор фитосанитарног инспектора, односно у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона има право и дужност да:

1) контролише да ли сви субјекти и органи на који се закон односи предузимају мере у области безбедности хране у складу са овим законом;

2) проверава да ли су субјекти у области безбедности хране уписани у Централни регистар објеката из члана 15. став 1, овог закона;

3) проверава да ли је привредно друштво, предузетник, односно физичко лице отпочео да обавља делатност пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом из члана 15. став 8. овог закона;

4) проверава да ли су лабораторије и националне лабораторије акредитовани и овлашћене у складу са чланом 18. и 20. овог закона;

5) контролише безбедност хране у промету из члана 25. став 1. овог закона;

6) контролише услове у фази примарне производње и промета хране као и припреме хране у складу са њеном наменом (члан 26. став 1. тачка 1).

7) контролише доступност информација потрошачу као и податке на декларацији који се односе на спречавање специфичних штетних деловања појединих врста или категорија хране на здравље људи (члан 26. став 1. тачка 2);

8) контролише предузимање наређених мера у случају основане сумње, ограничења или забране и повлачења те хране из промета до отклањање сумње на њену безбедност (члан 27. став 1);

9) контролише предузимање наређених мера у случају када се утврди да храна није безбедна, ограничења или забране и повлачења те хране из промета у складу са законом (члан 27. став 2);

10) контролише предузимање мера у складу са чланом 27. став 3. овог закона;

11) контролише да ли је храна која се ставља у промет означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 30. став 1);

12) контролише да ли је означавање, декларисање, оглашавање и излагање хране извршено у складу са овим законом и на начин који не доводи потрошача у заблуду (члан 30. став 2);

13) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио услове у фази производње и промета хране у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 31);

14) контролише да ли је субјект у пословању храном у фази примарне производње и дистрибуције обезбедио следљивост (члан 32. став 1);

15) контролише да ли је субјект у пословању храном успоставио контролне системе за идентификацију примарног произвођача снабдевања храном животињама које служе за производњу хране или било коју супстанцу која се уграђује или се очекује да ће бити уграђена у ту храну или храну за животиње (члан 32. став 2);

16) контролише да ли субјект у пословању храном у примарној производњи има успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

17) контролише да ли је субјект у пословању храном покренуо поступак за повлачење хране из промета за коју се основано сумња или утврди да је у фази производње или промета настала повреда прописаних услова безбедности хране, односно да ли је о томе обавестио министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 1);

18) контролише да ли је субјект у пословању храном која је дошла до потрошача на ефикасан и прецизан начин информисао потрошача о разлогу повлачења хране и да ли је ако је то неопходно захтевао од потрошача повраћај хране која му је испоручена (члан 33. став 2);

19) контролише да ли је субјект у пословању храном пружио информације о следљивости хране и да ли сарађује на активностима које предузимају субјекти у примарној производњи и промету као и Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 4);

20) контролише да ли је субјект у пословању храном поступио у складу са чланом 33. став 5. и о томе обавестио Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља;

21) контролише да ли су подаци који се односе на ризик по здравље чији су узрок храна доступни свим учесницима у систему брзог обавештавања и узбуњивања као и јавности (члан 40);

22) контролише да ли су сви учесници у систему брзог обавештавања и узбуњивања у оквиру своје надлежности обавестили Министарство односно министарство надлежно за послове здравља о појави ризика (члан 41. став 2);

23) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио у фази примарне производње и промета хране испуњеност прописаних услова у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

24) контролише да ли субјект у пословању храном користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу (члан 48. став 1);

25) контролише да ли субјект у пословању храном има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе (члан 48. став 2);

26) контролише да ли је биљна и мешовита храна која се ставља у промет означена, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 30. став 1);

27) контролише да ли је субјект у пословању храном биљног порекла обезбедио у фази производње и промета испуњеност услова за квалитет а за храну за коју нису прописани услови за квалитет да ли испуњава услове о безбедности хране (члан 55. став 1);

28) контролише да ли субјект у пословању генетски модификованом храном биљног порекла за стављање приви пут у промет генетски модификоване хране биљног порекла има дозволу у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 61. став 1);

29) контролише извршавање мера по овом закону.

У вршењу послова инспекцијског надзора пољопривредни инспектор поред овлашћења утврђених законом којим је уређен инспекцијски надзор пољопривредног инспектора, односно у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона има право и дужност да:

1) контролише да ли сви субјекти и органи на који се закон односи предузимају мере у области безбедности хране и хране за животиње у складу са овим законом;

2) проверава да ли су субјекти у области безбедности хране и хране за животиње уписани у Централни регистар објеката из члана 15. став 1. овог закона;

3) проверава да ли је привредно друштво, предузетник, односно физичко лице отпочео да обавља делатност пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом из члана 15. став 8. овог закона;

4) проверава да ли су лабораторије и националне лабораторије акредитоване и овлашћене у складу са чланом 18. и 20. овог закона;

5) контролише услове у фази производње хране биљног порекла и промета на велико као и припреме хране у складу са њеном наменом (члан 32. став 1. тачка 1);

6) контролише безбедност хране за животиње биљног порекла које служе за исхрану из члана 28. став 2. овог закона;

7) контролише услове у фази производње хране за животиње биљног порекла у складу са овим законом и посебним прописом о храни за животиње (члан 28. став 4);

8) контролише да ли је биљна и мешовита храна која се ставља у промет означена, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 30. став 1);

9) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио услове у фази производње хране и хране за животиње биљног порекла у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 31);

10) контролише да ли је субјект у пословању храном или храном за животиње биљног порекла у фази производње, прераде и дистрибуције обезбедио следљивост (члан 32. став 1);

11) контролише да ли је субјект у пословању храном или храном за животиње успоставио контролне системе за идентификацију снабдевања храном и храном за животиње биљног порекла или било коју супстанцу која се уграђује или се очекује да ће бити уграђена у ту храну или храну за животиње (члан 32. став 2);

12) контролише да ли субјект у пословању храном или храном за животиње биљног порекла има успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

13) контролише да ли је субјект у пословању храном биљног порекла пружио информације о следљивости хране и да ли сарађује на активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 4);

14) контролише да ли је субјект у пословању храном биљног порекла поступио у складу са чланом 33. став 5. и о томе обавестио Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља;

15) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње биљног порекла покренуо поступак за повлачење хране за животиње из промета за коју се основано сумња или утврди да је у фази производње или промета настала повреда прописаних услова безбедности хране, односно да ли је о томе обавестио Министарство (члан 34. став 1);

16) контролише да ли је производна партија, серија или пошиљка хране за животиње биљног порекла која не задовољава услове безбедности хране за животиње уништена, односно да ли је са том храном поступљено у складу са чланом 34. став 2. овог закона;

17) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње биљног порекла која је дошла до власника или држаоца животиње на ефикасан и прецизан начин информисао власника или држаоца животиње о разлогу повлачења хране за животиње и да ли је ако је то неопходно захтевао од власника или држаоца животиње повраћај хране за животиње која му је испоручена (члан 34. став 3);

18) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње биљног порекла пружио информације о следљивости хране за животиње и да ли сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство (члан 34. став 5);

19) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње биљног порекла поступио у складу са чланом 34. став 6. и о томе обавестио Министарство;

20) контролише да ли су подаци који се односе на ризик по здравље чији су узрок храна или храна за животиње биљног порекла доступни свим учесницима у систему брзог обавештавања и узбуњивања као и јавности (члан 40);

21) контролише да ли су сви учесници у систему брзог обавештавања и узбуњивања у оквиру своје надлежности обавестили Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља о појави ризика (члан 41. став 2);

22) контролише да ли је субјект у пословању храном биљног порекла обезбедио у фази производње, прераде и промета хране испуњеност прописаних услова у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

23) контролише да ли су субјекти у пословању храном биљног порекла успоставили систем за осигурање безбедности хране у фази производње, прераде и промета хране, осим на нивоу примарне производње у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 47. став 1);

24) контролише да ли субјект у пословању храном биљног порекла користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 48. став 1);

25) контролише да ли субјект у пословању храном има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 48. став 2);

26) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње обезбедио у фази производње, прераде и промета хране за животиње биљног порекла испуњеност прописаних услова у вези са хигијеном хране за животиње (члан 50);

27) контролише да ли су субјекти у пословању храном за животиње биљног порекла успоставили систем за осигурање безбедности хране за животиње у фази производње и промета хране за животиње, осим на нивоу примарне производње и превоза у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 52. став 1);

28) контролише да ли субјект у пословању храном за животиње биљног порекла користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 53. став 1);

29) контролише да ли субјект у пословању храном за животиње биљног порекла има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 53. став 2);

30) контролише да ли је субјект у пословању храном биљног порекла обезбедио у фази производње, прераде и промета испуњеност услова за квалитет а за храну за коју нису прописани услови за квалитет да ли испуњава услове о безбедности хране (члан 55. став 1);

31) контролише да ли је субјект у пословању храном за животиње биљног порекла обезбедио у фази производње и промета испуњеност услова за квалитет а за храну за животиње за коју нису прописани услови за квалитет да ли испуњава услове о безбедности хране (члан 56. став 1);

32) контролише да ли храна за животиње биљног порекла којом се хране животиње задовољава прописане услове за квалитет (члан 57. став 1);

33) контролише да ли храна која носи ознаку традиционалног назива имена порекла и географског порекла испуњава услове у складу са посебним прописима (члан 64);

34) контролише да ли храна која носи ознаку традиционалног назива имена порекла и географског порекла поред општих захтева за декларисање и означавање из члана 30. овог закона садржи и додатне податке из члана 64. овог закона (члан 65. став 1);

35) контролише извршавање мера по овом закону.

У вршењу послова инспекцијског надзора санитарни инспектор поред овлашћења утврђених законом којим је уређен инспекцијски надзор санитарног инспектора, односно у складу са поделом надлежности из члана 12. овог закона има право и дужност да:

1) контролише да ли сви субјекти и органи на који се закон односи предузимају мере у области безбедности хране у складу са овим законом;

2) проверава да ли су субјекти у области безбедности хране уписани у Централни регистар објеката из члана 15. став 1. овог закона;

3) проверава да ли је привредно друштво, предузетник, односно физичко лице отпочео да обавља делатност пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом из члана 15. став 8. овог закона;

4) проверава да ли су лабораторије и националне лабораторије акредитовани и овлашћене у складу са чланом 18. и 20. овог закона;

5) контролише безбедност хране у промету из члана 25. став 1. овог закона;

6) контролише услове у свакој фази производње, прераде и промета хране као и припреме хране у складу са њеном наменом (члан 26. став 1. тачка 1);

7) контролише доступност информација потрошачу као и податке на декларацији који се односе на спречавање специфичних штетних деловања појединих врста или категорија хране на здравље људи (члан 26. став 1. тачка 2);

8) контролише предузимање наређених мера у случају основане сумње, ограничења или забране и повлачења те хране из промета до отклањања сумње на њену безбедност (члан 27. став 1);

9) контролише предузимање наређених мера у случају када се утврди да храна није безбедна, ограничења или забране и повлачења те хране из промета у складу са законом (члан 27. став 2);

10) контролише предузимање мера у складу са чланом 27. став 3. овог закона;

11) контролише да ли је храна која се ставља у промет означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 30. став 1);

12) контролише да ли је означавање, декларисање, оглашавање и излагање хране извршено у складу са овим законом и на начин који не доводи потрошача у заблуду (члан 30. став 2);

13) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио услове у свим фазама производње, прераде и промета хране у складу са овим законом и другим посебним прописима (члан 31);

14) контролише да ли је субјект у пословању храном у фази производње, прераде и дистрибуције обезбедио следљивост (члан 32. став 1.);

15) контролише да ли је субјект у пословању храном успоставио контролне системе за идентификацију снабдевања храном или било коју супстанцу која се уграђује или се очекује да ће бити уграђена у ту храну (члан 32. став 2);

16) контролише да ли субјект у пословању храном има успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

17) контролише да ли је субјект у пословању храном покренуо поступак за повлачење хране из промета за коју се основано сумња или утврди да је у било којој фази производње, прераде или промета настала повреда прописаних услова безбедности хране, односно да ли је о томе обавестио министарство, односно министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 1);

18) контролише да ли је субјект у пословању храном која је дошла до потрошача на ефикасан и прецизан начин информисао потрошача о разлогу повлачења хране и да ли је ако је то неопходно захтевао од потрошача повраћај хране која му је испоручена (члан 33. став 2);

19) контролише да ли је субјект у пословању храном одговоран за промет на мало и дистрибуцију хране покренуо поступак за повлачење предметне хране из промета на основу информације о повреди прописаних услова (члан 33. став 3);

20) контролише да ли је субјект у пословању храном пружио информације о следљивости хране и да ли сарађује на активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља (члан 33. став 4);

21) контролише да ли је субјект у пословању храном поступио у складу са чланом 33. став 5. и о томе обавестио Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља;

22) контролише да ли су прописане мере за безбедност хране прилагођене карактеристичним подручјима које могу да утичу на безбедност хране, односно да ли поступа у складу са чланом 36. став 2;

23) контролише да ли су подаци који се односе на ризик по здравље чији су узрок храна доступни свим учесницима у систему брзог обавештавања и узбуњивања као и јавности (члан 40. став 1);

24) контролише да ли су сви учесници у систему брзог обавештавања и узбуњивања у оквиру своје надлежности обавестили Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља о појави ризика (члан 41. став 2);

25) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио у свим фазама производње и промета хране испуњеност прописаних услова у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

26) контролише да ли су субјекти у пословању храном успоставили систем за осигурање безбедности хране у свим фазама производње и промета хране, осим на нивоу примарне производње у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 47. став 1);

27) контролише да ли субјект у пословању храном користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 48. став 1);

28) контролише да ли субјект у пословању храном има у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 48. став 2);

29) контролише да ли је субјект у пословању храном обезбедио у фази производње и промета испуњеност услова, а за храну за коју нису прописани услови за квалитет да ли испуњава услове о безбедности хране (члан 55. став 1);

30) контролише да ли субјект у пословању новом храном за стављање први пут у промет те хране има дозволу (члан 61. став 1);

31) контролише извршавање мера по овом закону.

Мере које налаже ветеринарски и гранични
ветеринарски инспектор

Члан 74.

У вршењу послова из члана 73. овог закона ветеринарски инспектор је овлашћен и дужан да:

1) нареди повлачење из промета хране и хране за животиње која није безбедна;

2) нареди ограничење или забрани промет хране и хране за животиње односно повлачење хране и хране за животиње из промета до отклањања опасности односно сумњи у њену безбедност;

3) нареди уништавање хране и хране за животиње која није безбедна на прописан начин;

4) нареди обраду, односно оспособљавање хране и хране за животиње на прописан начин;

5) забрани рекламирање и означавање хране и хране за животиње на начин који може да доведе у заблуду потрошача;

6) забрани употребу објекта, просторије, опреме и превозних средстава када не испуњавају прописане захтеве;

7) забрани употребу материјала, амбалаже и предмета који долазе у контакт са храном и храном за животиње који би могли да угрозе здравље људи и животиња и доведу до неприхватљивих промена у саставу хране и хране за животиње или до промена сензорних својстава под уобичајеним и предвиђеним условима употребе;

8) забрани рад лицима која рукују храном и долазе у контакт с храном која не поседује прописане доказе о здравственим прегледима;

9) нареди органичење или забрану промета до отклањања недостатака, ако храна и храна за животиње није означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима;

10) нареди ограничење или забрану промета до отклањања недостатака ако субјект у пословању храном поступи супротно одредбама члана 55. став 1. овог закона;

11) подноси захтев за покретање прекршајног поступка и пријаву за привредни преступ због кршења одредби овог закона и прописа донетих на основу њега;

12) нареди друге мере и предузме друге радње, у складу са овим законом.

Мере из става 1. тач. од 1) до 10) и тачка 12) овог члана налажу се решењем ветеринарског инспектора.

Поред управних мера и радњи из става 1. овог члана гранични ветеринарски инспектор који врши инспекцијски надзор на граничном прелазу или у царинском складишту обавезан је да предузима и следеће управне мере и радње:

1) забрани увоз, извоз или провоз пошиљки животиња, хране и хране за животиње ако:

(1) пошиљка или превозно средство не испуњава прописане услове;

(2) пошиљка храна и хране за животиње није безбедна;

(3) пошиљку не прати прописана документација и сертификат на основу којег се може утврдити идентитет пошиљке;

2) привремено забрани увоз, извоз или провоз пошиљке животиња, хране и хране за животиње ако треба отклонити недостатке на пошиљци и у пратећој документацији или ако посумња у безбедност пошиљке, у складу с анализом ризика;

3) забрани употребу и коришћење објекта за складиштење хране и хране за животиње на граничним прелазима и на местима царинења, ако не испуњавају прописане услове;

4) забрани употребу хране и хране за животиње ако не испуњава прописане услове у погледу безбедности;

5) забрани употребу превозних средстава за превоз пошиљки животиња, хране и хране за животиње ако не испуњавају прописане услове;

6) нареди уништавање пошиљке хране и хране за животиње за које се утврди да није безбедна, односно нареди враћање пошиљке испоручиоцу на захтев увозника.

7) подноси захтев за покретање прекршајног поступка и пријаву за привредни преступ због кршења одредби овог закона и прописа донетих на основу њега;

8) нареди предузимање и других мера у складу са овим законом и обавезама по међународним уговорима о безбедности хране.

Мере из става 1. тач. од 1) до 6) и тачка 8) овог члана налажу се решењем граничног ветеринарског инспектора .

Трошкови настали спровођењем мере уништавања, односно враћања небезбедне пошиљке хране и хране за животиње, падају на терет увозника.

Мере које налаже фитосанитарни инспектор

Члан 75.

У вршењу послова из члана 73. овог закона фитосанитарни инспектор је овлашћен и дужан да:

- 1) нареди повлачење из промета хране која није безбедна;
- 2) нареди ограничење или забрану промета хране, односно повлачење хране из промета до отклањања опасности односно сумње у њену безбедност;
- 3) нареди уништавање хране која није безбедна у складу са овим законом;
- 4) забрани рекламирање и означавање хране на начин који може да доведе у заблуду потрошача;
- 5) забрани употребу објеката, просторија, опреме и превозних средстава када не испуњавају прописане захтеве;
- 6) забрани употребу материјала, амбалаже и предмета који долазе у контакт с храном који би могли да угрозе здравље људи и доведу до неприхватљивих промена у саставу хране;
- 7) забрани рад лицима која рукују храном и долазе у контакт с храном која не поседују прописане доказе о здравственим прегледима;
- 8) подноси захтев за покретање прекршајног поступка и пријаву за привредни преступ због кршења одредби овог закона и прописа донетих на основу њега;
- 9) нареди предузимање и других мера у складу са овим законом.

Мере из става 1. тач. од 1) до 7) и тачка 9) овог члана налажу се решењем фитосанитарног инспектора.

Поред управних мера и радњи из става 1. овог члана фитосанитарни инспектор који врши инспекцијски надзор на граничном прелазу или у царинском складишту обавезан је да предузима и следеће управне мере и радње:

1) забрани увоз пошиљака хране биљног порекла на нивоу примарне производње ако:

- (1) пошиљка или превозно средство не испуњава прописане услове;
- (2) пошиљка хране биљног порекла на нивоу примарне производње није безбедна;
- (3) пошиљку не прати прописана документација и сертификат на основу којих се може утврдити идентитет пошиљке;

2) привремено забрани увоз пошиљке хране биљног порекла на нивоу примарне производње ако треба отклонити недостатке на пошиљци и пратећој документацији или ако посумња у безбедност пошиљке у складу с анализом ризика;

3) забрани употребу и коришћење објеката за складиштење хране биљног порекла на нивоу примарне производње на местима царинења ако не испуњавају прописане захтеве;

4) забрани употребу хране биљног порекла на нивоу примарне производње ако не испуњава прописане услове у погледу безбедности;

5) забрани употребу превозних средстава за превоз пошиљки хране биљног порекла на нивоу примарне производње ако не испуњавају прописане услове;

6) нареди уништавање пошиљке хране биљног порекла на нивоу примарне производње за коју се утврди да није безбедна, односно враћање пошиљке испоручиоцу на захтев увозника;

7) подноси захтев за покретање прекршајног поступка и пријаву за привредни преступ због кршења одредби овог закона и прописа донетих на основу њега;

8) нареди предузимање и других мера у складу са овим законом.

Мере из става 1. тач. од 1) до 6) и тачка 8) овог члана налажу се решењем фитосанитарног инспектора на граничном прелазу.

Трошкови настали спровођењем мере уништавања, односно враћања небезбедне пошиљке хране и хране за животиње, падају на терет увозника.

Мере које налаже пољопривредни инспектор

Члан 76.

У вршењу послова из члана 73. овог закона пољопривредни инспектор је овлашћен и дужан да:

1) нареди повлачење из промета и производње хране биљног порекла која није безбедна;

2) нареди ограничење или забрану промета и производње хране до отклањања опасности, односно сумње у њену безбедност;

3) нареди уништавање хране у промету и производњи која није безбедна у складу са овим законом;

4) забрани рекламирање, оглашавање и означавање хране биљног порекла у промету и производњи, на начин који може да доведе у заблуду потрошача;

5) забрани употребу објеката, просторија, опреме и превозних средстава који не испуњавају прописане захтеве;

6) забрани употребу материјала, амбалаже и предмета који долазе у контакт с храном биљног порекла у промету и производњи, који би могли да угрозе здравље људи и доведу до неприхватљивих промена у саставу хране;

7) нареди повлачење из промета хране биљног порекла у промету и производњи, која не испуњава захтеве прописане за безбедност хране;

8) нареди органичење или забрану промета до отклањања недостатака, ако храна и храна за животиње није означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописима;

9) нареди ограничење или забрану промета до отклањања недостатака ако субјект у пословању храном поступи супротно одредбама члана 55. став 1. овог закона;

10) подноси захтев за покретање прекршајног поступка и пријаву за привредни преступ због кршења одредби овог закона и прописа донетих на основу њега;

11) нареди предузимање и других мера у складу са овим законом.
Мере из става 1. тач. од 1) до 9) и тачка 11) овог члана налажу се решењем пољопривредног инспектора.

Трошкови настали спровођењем мера, односно враћања небезбедне пошиљке хране и хране за животиње, падају на терет странке.

Мере које налаже санитарни инспектор

Члан 77.

У вршењу послова из члана 73. овог закона санитарни инспектор је овлашћен и дужан да:

- 1) нареди повлачење из промета хране која није безбедна;
 - 2) нареди ограничење или забрану промета, односно повлачење хране из промета до отклањања опасности, односно сумње у њену безбедност;
 - 3) нареди уништавање хране која није безбедна у складу са овим законом;
 - 4) забрани рекламирање и означавање хране на начин који може да доведе у заблуду потрошача у погледу састава, својства или дејства хране или приписивање лековитог својства;
 - 5) забрани употребу објеката, просторија, опреме и превозних средстава када не испуњавају прописане услове, у складу са овлашћењима из члана 12. овог закона;
 - 6) забрани употребу материјала, амбалаже и предмета који долазе у контакт са храном који би могли да угрозе здравље људи и доведу до неприхватљивих промена у саставу хране;
 - 7) нареди повлачење из промета хране која не испуњава захтеве прописане за безбедност хране;
 - 8) забрани рад лицима која рукују храном и долазе у контакт са храном која не поседује прописане доказе о здравственим прегледима;
 - 9) подноси захтев за покретање прекршајног поступка, пријаву за привредни преступ и пријаву за кривично дело због кршења одредби овог закона и прописа донетих на основу њега;
 - 10) нареди предузимање и других мера у складу са овим законом.
- Мере из става 1. тач. од 1) до 8) и тачка 10) овог члана налажу се решењем санитарног инспектора.

Трошкови настали спровођењем мере уништавања, односно враћања небезбедне пошиљке хране, падају на терет странке.

Надлежност за решавање о жалби

Члан 78.

На решење ветеринарског фитосанитарног, пољопривредног и санитарног инспектора може се изјавити жалба министру, односно министру надлежном за послове здравља у року од осам дана од дана достављања решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

XV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступ

Члан 79.

Новчаном казном од 300.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво или друго правно лице ако:

1) се бави производном и прометом хране и хране за животиње, а није уписан у Централни регистар објеката (члан 15. став 1);

2) не поднесе пријаву за упис у Централни регистар а бави се производњом хране и хране за животиње, за које није предвиђено утврђивање испуњености услова за обављање одређене делатности (члан 15. став 7);

3) је отпочео обављање делатности пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом (члан 15. став 8);

4) стави у промет храну која није безбедна (члан 25. став 1);

5) стави у промет храну за животиње која није безбедна (члан 28. став 1);

6) храни животиње које служе за производњу хране, храном за животиње која није безбедна (члан 28. став 2);

7) не обезбеди да храна и храна за животиње у свим фазама производње и промета испуњава услове прописане овим законом и другим посебним прописима или не докаже испуњеност тих услова (члан 31);

8) нема успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

9) у свим фазама производње и промета хране не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

10) не успостави систем за осигурање безбедности хране у свим фазама производње и промета хране осим на нивоу примарне производње, у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 47. став 1);

11) у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране за животиње (члан 50);

12) не успостави систем за осигурање безбедности хране за животиње у свим фазама производње и промета хране за животиње осим на нивоу примарне производње и превоза у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 52. став 1);

13) у свим фазама производње, прераде и промета не обезбеди прописане услове за квалитет хране (члан 55. став 1);

14) у свим фазама производње, прераде и промена не обезбеди прописане услове за квалитет хране за животиње (члан 56. став 1);

15) храни животиње храном за животиње која не задовољава прописане захтеве за квалитет (члан 57. став 1);

16) први пут ставља у промет нову храну, генетски модификовану храну и генетски модификовану храну за животиње на територији Републике Србије или се таква храна нађе у промету, а нема дозволу у складу са одредбама овог закона и посебних прописа (члан 61. став 1);

17) не поступи по решењу инспектора у складу са овим законом.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 50.000 до 200.000 динара и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу.

За радње из става 1. овог члана поред новчане казне може се изрећи и заштитна мера забране правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу, односно заштитна мера забране одговорном лицу да врши одређене дужности, у трајању од шест месеци до седам година.

*Прекршај привредног друштва или
другог правног лица*

Члан 80.

Новчаном казном од 150.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице ако:

1) ставља у промет храну и храну за животиње која није означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописом (члан 30. став 1);

2) не поступи у складу са чланом 30. став 2. овог закона чиме доводи потрошача у заблуду;

3) не поступи у складу са чланом 32. став 2. овог закона;

4) храна или храна за животиње коју ставља у промет или постоји вероватноћа да ће је ставити у промет није на одговарајући начин означена и евидентирана ради идентификације и следљивости (члан 32. став 4);

5) одмах не покрене поступак за повлачење хране из промета и о томе не обавести Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља у случају када та храна више није под његовом непосредном контролом, а основано сумња или утврди да је у било којој фази производње и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране (члан 33. став 1);

6) не поступи у складу са чланом 33. став 2. овог закона;

7) одмах не покрене поступак за повлачење хране из промета на мало и дистрибуције хране на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране (члан 33. став 3);

8) не пружа информације које се односе на следљивост хране и не сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету, као и Министарству, односно министарству надлежном за послове здравља (члан 33. став 4);

9) основано сумња или утврди да храна коју је ставио у промет може бити штетна за здравље људи а о томе као и о предузетим мерама не обавести Министарство, односно министарство за послове здравља (члан 33. став 5);

10) спречава било које лице да сарађује са Министарством, односно министарством за послове здравља (члан 33. став 6);

11) одмах не покрене поступак за повлачење хране за животиње из промета и о томе не обавести Министарство у случају када та храна више није под његовом непосредном контролом, а основано сумња или утврди да је у било којој фази производње и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране за животиње (члан 34. став 1);

12) не поступи у складу чланом 34. став 2. овог закона;

13) на ефикасан и прецизан начин не информисе власнике или држаоце животиња о разлогу повлачења хране за животиње и ако не захтева повраћај хране за животиње која им је већ испоручена, ако је то неопходно (члан 34. став 3);

14) одмах не покрене поступак за повлачење хране за животиње из промета на мало и дистрибуције хране за животиње на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране за животиње (члан 34. став 4);

15) не пружи информације које се односе на следљивост хране за животиње и не сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство (члан 34. став 5);

16) основано сумња или утврди да храна за животиње коју је ставио у промет може бити штетна за здравље животиња, а о томе као и о предузетим мерама не обавести Министарство (члан 34. став 6);

17) спречава било које лице да сарађује са Министарством (члан 34. став 7);

18) не користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 48. став 1);

19) нема у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 48. став 2);

20) не користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 53. став 1);

21) нема у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 53. став 2);

22) у пословању храном и храном за животиње при стављању у промет генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње укључујући и количине у расутом стању не достави субјекту који прима ту храну и храну за животиње податке из члана 63. став 1. овог закона;

23) не поступи у складу са чланом 63. став 2. овог закона;

24) храна која носи ознаку традиционалног назива, имена порекла и географског порекла не испуњава услове у складу са посебним прописима (члан 64);

25) храна која носи ознаку традиционалног назива, имена порекла и географског порекла поред општих захтева за декларисање и означавање не садржи и додатне податке из члана 64. овог закона (члан 65. став 1);

26) приликом узимања узорака хране или хране за животиње не стави бесплатно на располагање потребне количине узорака ради лабораторијског испитивања, надлежном инспектору (члан 70. став 3).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу.

Члан 81.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

1) се бави производном и прометом хране и хране за животиње, а није уписан у Централни регистар објеката (члан 15. став 1);

2) не поднесе пријаву за упис у Централни регистар а бави се производњом хране и хране за животиње, за које није предвиђено утврђивање испуњености услова за обављање одређене делатности (члан 15. став 7);

3) је отпочео обављање делатности пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом (члан 15. став 8);

4) стави у промет храну која није безбедна (члан 25. став 1);

5) стави у промет храну за животиње која није безбедна (члан 28. став 1);

6) храни животиње које служе за производњу хране, храном за животиње која није безбедна (члан 28. став 2);

7) не обезбеди да храна и храна за животиње у свим фазама производње и промета испуњава услове прописане овим законом и другим посебним прописима или не докаже испуњеност тих услова (члан 31);

8) нема успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

9) у свим фазама производње и промета хране не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

10) не успостави систем за осигурање безбедности хране у свим фазама производње и промета хране осим на нивоу примарне производње, у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 47. став 1);

11) у свим фазама производње, прераде и промета хране за животиње не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране за животиње (члан 50);

12) не успостави систем за осигурање безбедности хране за животиње у свим фазама производње и промета хране за животиње осим на нивоу примарне производње и превоза у складу са принципима добре произвођачке и хигијенске праксе и НАССР (члан 52. став 1);

13) у свим фазама производње, прераде и промета не обезбеди прописане услове за квалитет хране (члан 56. став 1);

14) у свим фазама производње, прераде и промета не обезбеди прописане услове за квалитет хране за животиње (члан 56. став 1);

15) храни животиње храном за животиње која не задовољава прописане захтеве за квалитет (члан 57. став 1);

16) први пут ставља у промет нову храну, генетски модификовану храну и генетски модификовану храну за животиње на територији Републике Србије или се таква храна нађе у промету, а нема дозволу у складу са одредбама овог закона и посебних прописа (члан 63. став 1);

17) не поступи по решењу инспектора у складу са овим законом.

Члан 82.

Новчаном казном од 50.000 до 400.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

1) ставља у промет храну и храну за животиње која није означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописом (члан 30. став 1);

2) не поступи у складу са чланом 30. став 2. овог закона чиме доводи потрошача у заблуду;

3) не поступи у складу са чланом 32. став 2. овог закона;

4) храна или храна за животиње коју ставља у промет или постоји вероватноћа да ће је ставити у промет није на одговарајући начин означена и евидентирана ради идентификације и следљивости (члан 32. став 4);

5) одмах не покрене поступак за повлачење хране из промета и о томе не обавести Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља у случају када та храна више није под његовом непосредном контролом, а основано сумња или утврди да је у било којој фази производње и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране (члан 33. став 1);

6) не поступи у складу са чланом 33. став 2. овог закона;

7) одмах не покрене поступак за повлачење хране из промета на мало и дистрибуције хране на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране (члан 33. став 3);

8) не пружа информације које се односе на следљивост хране и не сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету, као и Министарству, односно министарству надлежном за послове здравља (члан 33. став 4);

9) основано сумња или утврди да храна коју је ставио у промет може бити штетна за здравље људи а о томе као и о предузетим мерама не обавести Министарство, односно министарство за послове здравља (члан 33. став 5);

10) спречава било које лице да сарађује са Министарством, односно министарством за послове здравља (члан 33. став 6);

11) одмах не покрене поступак за повлачење хране за животиње из промета и о томе не обавести Министарство у случају када та храна више није под његовом непосредном контролом, а основано сумња или утврди да је у било којој фази производње и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране за животиње (члан 34. став 1);

12) не поступи у складу са чланом 34. став 2. овог закона;

13) на ефикасан и прецизан начин не информисе власнике или држаоце животиња о разлогу повлачења хране за животиње и ако не захтева повраћај хране за животиње која им је већ испоручена, ако је то неопходно (члан 34. став 3);

14) одмах не покрене поступак за повлачење хране за животиње из промета на мало и дистрибуције хране за животиње на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране за животиње (члан 34. став 4);

15) не пружа информације које се односе на следљивост хране за животиње и не сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство (члан 34. став 5);

16) основано сумња или утврди да храна за животиње коју је ставио у промет може бити штетна за здравље животиња, а о томе као и о предузетим мерама не обавести Министарство (члан 34. став 6);

17) спречава било које лице да сарађује са Министарством (члан 34. став 7);

18) не користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 48. став 1);

19) нема у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 48. став 2);

20) не користи упутство за добру произвођачку и хигијенску праксу и примену НАССР (члан 53. став 1);

21) нема у сталном радном односу одговорно лице за спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе и примену НАССР (члан 53. став 2);

22) у пословању храном и храном за животиње при стављању у промет генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за

животиње укључујући и количине у расутом стању не достави субјекту који прима ту храну и храну за животиње податке из члана 63. став 1. овог закона;

23) не поступи у складу са чланом 63. став 2. овог закона;

24) храна која носи ознаку традиционалног назива, имена порекла и географског порекла не испуњава услове у складу са посебним прописима (члан 64);

25) храна која носи ознаку традиционалног назива, имена порекла и географског порекла поред општих захтева за декларисање и означавање не садржи и додатне податке из члана 64. овог закона (члан 65. став 1);

26) приликом узимања узорaka хране или хране за животиње не стави бесплатно на располагање потребне количине узорaka ради лабораторијског испитивања, надлежном инспектору (члан 70. став 3).

Члан 83.

Новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) се бави производном и прометом хране и хране за животиње, а није уписан у Централни регистар објеката (члан 15. став 3);

2) не поднесе пријаву за упис у Централни регистар а бави се производњом хране и хране за животиње, за које није предвиђено утврђивање испуњености услова за обављање одређене делатности (члан 15. став 7);

3) је отпочео обављање делатности пре уписа у Централни регистар, односно регистар утврђен посебним прописом (члан 15. став 8);

4) стави у промет храну која није безбедна (члан 25. став 1);

5) стави у промет храну за животиње која није безбедна (члан 28. став 1);

6) храни животиње које служе за производњу хране, храном за животиње која није безбедна (члан 28. став 2);

7) не обезбеди да храна и храна за животиње у свим фазама производње и промета испуњава услове прописане овим законом и другим посебним прописима или не докаже испуњеност тих услова (члан 31);

8) нема успостављен систем и процедуре које обезбеђују доступност података о следљивости (члан 32. став 3);

9) у свим фазама производње и промета хране не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране (члан 45. став 1);

10) у свим фазама производње и промета хране за животиње не обезбеди прописане услове у вези са хигијеном хране за животиње (члан 48);

11) у свим фазама производње и промета не обезбеди прописане услове за квалитет хране (члан 55. став 1);

12) у свим фазама производње и промена не обезбеди прописане услове за квалитет хране за животиње (члан 56. став 1);

13) први пут ставља у промет нову храну, генетски модификовану храну и генетски модификовану храну за животиње на територији Републике Србије или се таква храна нађе у промету, а нема дозволу у складу са одредбама овог закона и посебних прописа (члан 69. став 1);

14) не поступи по решењу инспектора у складу са овим законом.

Члан 84.

Новчаном казном од 5.000 до 30.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) ставља у промет храну и храну за животиње која није означена, декларисана, оглашена и изложена у складу са овим законом и другим посебним прописом (члан 30. став 1);

2) не поступи у складу са чланом 30. став 2. овог закона чиме доводи потрошача у заблуду;

3) не поступи у складу са чланом 32. став 2. овог закона;

4) храна или храна за животиње коју ставља у промет или постоји вероватноћа да ће је ставити у промет није на одговарајући начин означена и евидентирана ради идентификације и следљивости (члан 32. став 4);

5) одмах не покрене поступак за повлачење хране из промета и о томе не обавести Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља у случају када та храна више није под његовом непосредном контролом, а основано сумња или утврди да је у било којој фази производње и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране (члан 33. став 1);

6) не поступи у складу са чланом 33. став 2. овог закона;

7) одмах не покрене поступак за повлачење хране из промета на мало и дистрибуције хране на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране (члан 33. став 3);

8) не пружа информације које се односе на следљивост хране и не сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету, као и Министарству, односно министарству надлежном за послове здравља (члан 33. став 4);

9) основано сумња или утврди да храна коју је ставио у промет може бити штетна за здравље људи а о томе као и о предузетим мерама не обавести Министарство, односно министарство за послове здравља (члан 33. став 5);

10) спречава било које лице да сарађује са Министарством, односно министарством за послове здравља (члан 33. став 6);

11) одмах не покрене поступак за повлачење хране за животиње из промета и о томе не обавести Министарство у случају када та храна више није под његовом непосредном контролом, а основано сумња или утврди да је у било којој фази производње и промета настала повреда прописаних услова безбедности хране за животиње (члан 34. став 1);

12) не поступи у складу са чланом 34. став 2. овог закона;

13) на ефикасан и прецизан начин не информише власнике или држаоце животиња о разлогу повлачења хране за животиње и ако не захтева повраћај хране за животиње која им је већ испоручена, ако је то неопходно (члан 34. став 3);

14) одмах не покрене поступак за повлачење хране за животиње из промета на мало и дистрибуције хране за животиње на основу информације о повреди прописаних услова за безбедност хране за животиње (члан 34. став 4);

15) не пружи информације које се односе на следљивост хране за животиње и не сарађује у активностима које предузимају субјекти у производњи и промету као и Министарство (члан 34. став 5);

16) основано сумња или утврди да храна за животиње коју је ставио у промет може бити штетна за здравље животиња, а о томе као и о предузетим мерама не обавести Министарство (члан 34. став 6);

17) спречава било које лице да сарађује са Министарством (члан 34. став 7);

18) у пословању храном и храном за животиње при стављању у промет генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње укључујући и количине у расутом стању не достави субјекту који прима ту храну и храну за животиње податке из члана 63. став 1. овог закона;

19) не поступи у складу са чланом 63. став 2. овог закона;

20) храна која носи ознаку традиционалног назива, имена порекла и географског порекла поред општих захтева за декларисање и означавање не садржи и додатне податке из члана 64. овог закона (члан 65. став 1);

21) приликом узимања узорака хране или хране за животиње не стави бесплатно на располагање потребне количине узорака ради лабораторијског испитивања, надлежном инспектору (члан 70. став 3).

XVI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за усклађивање правног лица, предузетника, односно физичког лица уписаног у Централни регистар са одредбама овог закона

Члан 85.

Правно лице и предузетник који се баве производњом и прометом хране и хране за животиње дужни су да своје пословање ускладе са одредбама овог закона најкасније у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Физичко лице које се бави производњом хране и хране за животиње а које је намењено промету дужно је да се усклади са одредбама овог закона најкасније у року од три године од дана ступања на снагу овог закона.

Субјект у пословању храном и храном за животиње из члана 15. став 7. овог закона дужан је да најкасније у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона поднесе пријаву за упис у Централни регистар.

Повезивање података из регистара у Министарству

Члан 86.

Правно лице и предузетник уписани у одговарајући регистар у складу са посебним прописом даном ступања на снагу овог закона постају уписани у Централни регистар.

Физичко лице уписано у Регистар пољопривредних газдинстава сходно одредбама Уредбе о регистру пољопривредних газдинстава („Службени гласник РС”, бр. 113/07, 9/08 и 35/08) даном ступања на снагу овог закона постаје уписано у Централни регистар.

Члан 87.

Правно лице за које је на основу посебних прописа утврђено да испуњава услове за обављање послова лабораторијског испитивања у области безбедности хране, до расписивања конкурса за обављање послова лабораторијског испитивања и програма мониторинга обављаће оно правно лице које је било овлашћено за обављање тих послова у складу са прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Примена подзаконских аката

Члан 88.

До доношења прописа на основу овлашћења из овог закона примењиваће се прописи донети на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе ("Сл. лист СФРЈ", бр. 53/91 и "Сл. лист СРЈ", бр. 24/94, 28/96 и 37/2002 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005 - др. закон и 79/2005 - др. закон), Закона о здравственом надзору над животним намирницама и предметима опште употребе ("Сл. гласник СРС", бр. 48/77 - пречишћен текст, 24/85, 29/88 и 6/89 и "Сл. гласник РС", бр. 44/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05 - др. закон) и Закона о контроли квалитета пољопривредних и прехранбених производа у спољнотрговинском промету ("Сл. лист СРЈ", бр. 12/95, 28/96, 59/98 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005 - др. закон) ако нису у супротности са овим законом.

Престанак важења ранијих закона

Члан 89.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе:

- 1) Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе ("Сл. лист СФРЈ", бр. 53/91 и "Сл. лист СРЈ", бр. 24/94, 28/96 и 37/2002 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005 - др. закон и 79/2005 - др. закон);
- 2) Закона о здравственом надзору над животним намирницама и предметима опште употребе ("Сл. гласник СРС", бр. 48/77 - пречишћен текст, 24/85, 29/88 и 6/89 и "Сл. гласник РС", бр. 44/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05 - др. закон), у делу који се односи на животне намирнице, док у делу који се односи на предмете опште употребе наведени закони остају на снази;
- 3) Закона о контроли квалитета пољопривредних и прехранбених производа у спољнотрговинском промету ("Сл. лист СРЈ", бр. 12/95, 28/96, 59/98 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005 - др. закон).

Ступање на снагу закона

Члан 90.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, с тим што се одредбе закона које се односе на увођење НАССР и одредбе које се односе на систем брзог обавештавања и узбуњивања, хитне мере и управљање кризним ситуацијама, као и одредбе мониторинга примењују од 1. јануара 2009. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о безбедности хране садржан је у члану 97. став 1. тач. 5, 6. и 9. Устава Републике Србије којима је утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем контроле промета роба и услуга преко границе, систем обављања појединих привредних и других делатности, систем заштите и унапређења животне средине и заштиту и унапређивање биљног и животињског света.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Значај доношења Закона о безбедности хране јесте првенствено у заштити живота и здравља људи и, с тим у вези, заштити здравља и добробити животиња, као и здравља биља и заштита животне средине.

Безбедна (здравствено и хигијенски исправна) и квалитетна храна, рационалан и ефикасан надзор, усклађивање националног законодавства са међународним прописима и стандардима, повећање извоза и економична производња, представљају приоритете Републике Србије.

Основно је право потрошача да храна коју купује и конзумира не угрожава његово здравствено стање и економски интерес. Република Србија ће доношењем новог правног оквира, свеобухватно регулисати све аспекте производње, промета, контроле и потрошње хране. Усвајањем одговарајућег сета прописа и њихово ефикасно спровођење имаће за циљ да смањи ризик од болести проузрокованих или преносивих храном, све у циљу заштите здравља и интереса потрошача.

Задатак Републике Србије је да путем надлежних институција и инструмената заштити то право што је могуће више, примењујујући на закону заснован систем контроле хране, како домаћег порекла, тако и хране из увоза. Један од основних циљева пољопривредне политике Републике Србије јесте да потрошачима омогући стабилну понуду хране у складу са њиховим захтевима, у смислу одговарајуће цене, квалитета и безбедности.

1. Међународне обавезе

Одлуком Савета Европске уније (ЕУ) о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству са Србијом и Црном Гором, укључујући и Косово (2006/56/ЕС), која је на снази од 30. јануара 2006. године, дефинисани су принципи и приоритети деловања које Република Србија треба да испуни у Процесу стабилизације и придруживања. Један од приоритета наведен у овом документу, у сектору пољопривреде, јесте и усвајање и имплементација законодавства у области безбедности хране, што је садржано и у финалној верзији предлога нове Одлуке Савета ЕУ (СОМ(2007) 660) од 06. новембра 2007. године.

У годишњем извештају ЕУ Комисије од 06. новембра 2007. године о прогресу Републике Србије у 2007. години о приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству наводи се да је начињен значајан прогрес у подели надлежности у области контроле хране и хране за животиње, али да Република Србија није донела оквирно законодавство, стратегију у области безбедности хране, нити је успоставила одржив систем ланца безбедности хране у складу са свим релевантним ЕУ прописима, као и да је неопходна јасна подела надлежности између државних органа који учествују у службеној контроли.

2. Национални документи

Стратегија развоја пољопривреде Србије (усвојена августа 2005. године) и Национална стратегија Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској унији (усвојена јуна 2007. године) нагласиле су производњу хране која задовољава потребе потрошача у погледу квалитета и безбедности и потребу увођења компатибилног система безбедности хране са ЕУ системом као један од основних циљева.

Стратегијом о интегрисаном управљању границом у Републици Србији (усвојена јануара 2006. године) одређене су службе на граничним прелазима где су, поред Министарства унутрашњих послова и Управа царина присутне једино Ветеринарска и Фитосанитарна инспекција Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (МПШВ).

Према Акционом плану за јачање институционалне способности за преузимање обавеза у процесу европских интеграција, Плану Владе Републике Србије за спровођење приоритета из европског партнерства и Плану законодавних активности, који се односи на процес приступања Републике Србије Светској трговинској организацији (СТО), усвајање и почетак спровођења законодавства о безбедности хране ветеринарским и фитосанитарним питањима планирано је за IV квартал 2008. године, а израда нацрта закона је у надлежности МПШВ и Министарства здравља (МЗ).

3. Постојеће стање у области безбедности и квалитета хране и хране за животиње

Област безбедности и квалитета хране у Републици Србији је уређена са више закона, и то:

- Закон о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе ("Службени лист СФРЈ", број 53/91, "Службени лист СРЈ", број 24/94, 28/96 и 37/02, "Службени гласник РС", број 79/05 и 101/05),
- Закон о здравственом надзору над животним намирницама и предметима опште употребе ("Службени гласник СРС", број 48/77, 29/88, 44/91 и 48/94),
- Закон о санитарном надзору ("Службени гласник РС", број 59/04),
- Закон о ветеринарству ("Службени гласник РС", број 91/05),
- Закон о заштити биља ("Службени лист СРЈ", број 24/98 и 26/98, "Службени гласник РС", број 101/05),
- Закон о надзору над прехранбеним производима биљног порекла ("Службени гласник РС", број 25/96),
- Закон о контроли квалитета пољопривредних и прехранбених производа у спољнотрговинском промету ("Службени лист СРЈ", број 12/95),
- Закон о стандардизацији ("Службени лист СЦГ", број 44/2005),

- Закон о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености производа с прописаним захтевима (Службеном листу СЦГ", број 44/2005),
- Закон о акредитацији (Службеном листу СЦГ", бр. 44/2005).

Поједина питања у области безбедности и квалитета хране уређена су и другим законима, на пример: Закон о вину и ракији ("Службени гласник РС", број 70/94, "Службени лист СРЈ", број 13/02), Закон о генетски модификованим организмима ("Службени лист СРЈ", број 21/01), Закон о заштити потрошача ("Службени гласник РС", број 79/05), Закон о ознакама географског порекла ("Службени лист СРЈ", број 20/06), Закон о органској производњи и органским производима ("Службени гласник РС", број 62/06).

Надзор над применом Закона о ветеринарству, Закона о заштити биља, Закона о генетски модификованим организмима, Закона о органској производњи и органским производима, Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе, Закона о здравственом надзору над животним намирницама и предметима опште употребе, Закона о стандардизацији, Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености производа, Закона о надзору над прехранбеним производима биљног порекла, Закона о контроли квалитета пољопривредних и прехранбених производа у спољнотрговинском промету, Закона о вину и ракији, МПШВ обавља преко ветеринарских, фитосанитарних и пољопривредних инспектора, који су распоређени на централном нивоу, на граничним прелазима и на регионалном нивоу по окрузима.

Сви ветеринарски, фитосанитарни и пољопривредни инспектори су универзитетског образовања (Факултет ветеринарске медицине, Пољопривредни факултет и Технолошки факултет).

Надзор над применом Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе, Закона о здравственом надзору над животним намирницама и предметима опште употребе и Закона о санитарном надзору МЗ обавља преко санитарних инспектора, распоређених на регионалном нивоу и на граничним прелазима.

Санитарни инспектори се образују на Вишој медицинској школи (већина инспектора), Медицинском факултету, Фармацеутском факултету, Ветеринарском факултету (два инспектора), Пољопривредном факултету, Технолошком факултету.

3.1. Фаза примарне производње – МПШВ: Управа за ветерину – УВ, Управа за заштиту биља – УЗБ

МПШВ је надлежно за контролу безбедности и квалитета хране биљног и животињског порекла и хране за животиње на нивоу примарне производње и пратећих активности уз примарну производњу (које се односе на складиштење, руковање и транспорт примарних производа, живих животиња, рибе и дивљачи на месту производње и од места производње до неког објекта, којима се суштински не мења природа примарних производа).

УВ одобрава и региструје објекте за гајење животиња, спроводи пограм мера здравствене заштите животиња и мониторинг пограм праћења остатака штетних материја у животињама.

УЗБ врши контролу над производњом биља (семе, садни материјал и меркантилно биље), прати појави и распрострањености штетних организама (проузроковачи болести биља, штеточине и корови), организује и предузима мера

сузбијања штетних организама, контролише примену пестицида и обавља контролу нивоа резидуа у примарним производима биљног порекла, али без мониторинг плана.

3.2. Фаза производње и промета – МПШВ: УВ, УЗБ и Сектор за инспекцијски надзор – СИН и МЗ

Ветеринарска контрола

У систему безбедности и квалитета хране животињског порекла и хране за животиње УВ одобрава и региструје објекте за клање животиња, обраду, прераду, складиштење и промет производа животињског порекла и хране за животиње; врши ветеринарско-санитарни преглед животиња пре и после клања, производа животињског порекла током производње, складиштења и промета хране у промету (малопродајни и угоститељски објекти и промет на зеленим пијацама), као и производњу и промет хране за животиње; спроводи мониторинг програм праћења остатака штетних материја у производима животињског порекла и храни за животиње у производњи и промету; врши контролу сакупљања, прераде и уништавања лешева и отпадака животињског порекла и контролу производње, складиштења и промета ветеринарских лекова.

Ветеринарски инспектори обављају стални или повремени надзор у зависности од врсте и капацитета објекта, у складу утврђеним плановима контроле и издају Ветеринарске потврде о здравственом стању пошиљке, чиме се обезбеђује следљивост производа.

Фитосанитарна контрола

У систему безбедности хране и хране за животиње биљног порекла УЗБ обавља контролу над стављањем у промет биља (семе, садни материјал и меркантилно биље), биљних производа и контролу остатака пестицида у примарним производима биљног порекла и једноставно прерађеним биљни производима у промету, али без мониторинг плана.

Пољопривредна контрола

Пољопривредна инспекција, у области квалитета хране и хране за животиње, обавља контролу квалитета пољопривредних и прехранбених производа, пића, флаширане воде, хране за животиње и производа биљног порекла у производњи и промету; утврђује испуњеност услова за производњу прехранбених производа биљног порекла и врши контролу органске и сточарске производње.

Санитарна контрола

МЗ врши надзор над здравственом исправношћу намирница, што обухвата контролу хране (без обзира на порекло и ниво прераде) укључујући и воду, у производњи и промету; објекта и просторија у којима се производе, чувају и стављају у промет намирнице (у смислу одржавања хигијене) и лица која у производњи и промету долазе у додир са намирницама (контрола санитарних књижица).

3.3. Фаза увоза, провоза и извоза – МПШВ (УВ, УЗБ, СИН) и МЗ

Ветеринарска контрола

На основу епизоотолошке ситуација у земљи извозници и земљи провоза и на основу анализе ризика, УВ издаје увозне дозволе, односно дозволе за провоз пошиљке животиња, производа и хране животињског порекла, хране за животиње и пратећих предмета, којом се утврђује да не постоје сметње за увоз и провоз тих пошиљака.

Пошиљке при увозу и провозу мора да прати Међународна ветеринарска потврда (сертификат), издат од стране органа надлежних за послове ветеринарства те земље, а приликом извоза ветеринарски инспектор РС, који врши надзор у извозном објекту, издаје Међународну ветеринарску потврду, који гарантује здравствено стање животиња, односно безбедност пошиљке производа и хране животињског порекла и хране за животиње, чиме је обезбеђена и следљивост производа.

Пошиљке подлежу ветеринарско-санитарној контроли на граничном прелазу и у царинским складиштима, а врше их гранични ветеринарски инспектори УВ у складу са дозволом увоза.

Фитосанитарна контрола

У промету преко државне границе гранични фитосанитарни инспектори врше преглед пошиљака (у увозу и провозу са претоваром) биља, једноставно прерађених биљних производа и хране за животиње биљног порекла, у смислу ризика од преношења и ширења штетних организама и остатака пестицида.

Фитосанитарни инспектори и регионалне стручне службе издају Међународна уверења (фитосертификате) за извоз биља и биљних производа на основу обављених контрола. Фитосертификат гарантује да пошиљка није заражена одређеним штетним организмима.

Пољопривредна контрола

Пољопривредни инспектори врше узорковање пољопривредних и прехранбених производа биљног порекла, хране за животиње биљног порекла, пића и флаширане воде ради контроле квалитета у промету преко државне границе, у царинским складиштима и на основу испитивања дозвољава промет, уз издавање Сертификата о квалитету.

Санитарна контрола

Санитарна инспекција врши узорковање хране, без обзира на порекло и ниво прераде на здравствену исправност, у царинским складиштима и након добијања резултата испитивања дозвољава промет.

3.4. Испитивање узорака

Министарства укључена у контролу безбедности хране користе услуге лабораторија које раде по основу њихових овлашћења.

Испитивање узорака узетих у поступку ветеринарске контроле врше два научна акредитована института, 10 ветеринарских института (од којих су 7 акредитовани, а три у поступку акредитације), два акредитована института за контролу хране животињског порекла, акредитовани институт за мониторинг резидуа и сертификацију меса и Факултет ветеринарске медицине.

Испитивање у поступку фитосанитарне контроле (здравствено стање биља и резидуе пестицида) врши 15 лабораторија, од којих су 9 акредитоване.

СИН користи искључиво услуге 27 акредитованих лабораторија, које врше испитивања параметара утврђених стандардима, односно прописаних техничким прописима.

МЗ у поступку санитарне контроле користи 24 лабораторије које се налазе у саставу института и завода за заштиту здравља, али користи и лабораторије које су овлашћене од стране МПШВ.

Када се разматра целокупан ланац хране у РС (од примарне производње до потрошача), уочава се следеће:

- 1) неинтегрисаност система безбедности хране – гломазан и разуђен постојећи систем, постојање паралелних надлежности, односно истоветни поступци контроле спроводе се од стране МПШВ и МЗ на истим нивоима у ланцу хране, без координације и планирања активности (гранична контрола, контрола у објектима производње и прераде, контрола у малопродајним и угоститељским објектима), што за резултат има непотребне трошкове и препреке за оптимално функционисање тржишта и повећање несигурности и поверења за субјекте који се баве храном и потрошача (систем контроле заснован на узорковању и испитивању финалних производа),
- 2) одсуство анализе ризика, као основног принципа који се примењује у поступцима контроле безбедности хране (за сада нема довољно валидних, поузданих и на научним истраживањима заснованих података, постојећи подаци су парцијални и несистематизовани),
- 3) немогућност праћења (следљивости) хране, нарочито када је у питању храна биљног порекла, тако да се повлачење хране и хране за животиње са тржишта, уколико не испуњава услове за безбедност, не може предузети циљано, прецизно и ефикасно,
- 4) није успостављена основна правна одговорност за безбедност хране и хране за животиње која мора да буде на субјекатима који се баве храном и храном за животиње, већ су одговорност преузели надлежни органи применом мера контроле (систем контроле заснован на репресивним, а не превентивним мерама),
- 5) постојање великог броја лабораторија које раде испитивање узорака хране узетих у поступку контроле, које су овлашћене или од стране једног или чак од стране оба министарства за исте врсте испитивања, без формалног захтева о акредитацији (изузев у Закону о ветеринарству и Закону о контроли квалитета пољопривредних и прехранбених производа у спољнотрговинском промету) и нестандардизован поступак узорковања, руковања и транспорта узорцима, као и метода за испитивање узорака хране;
- 6) на пословима спровођења контроле хране запослена су лица са неадекватном школском спремом и едукацијом.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Поглавље - I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ, обухвата предмет уређења Закона о храни и то:

Овим законом уређују се услови за све фазе производње и промета безбедне хране и хране за животиње, обавезе и одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње, систем брзог обавештавања и узбуњивања, хитне мере и управљање кризним ситуацијама, хигијена и квалитет хране и хране за животиње (члан 1).

Чланом 2. регулисани су *Изузеци од примене*, односно да се овај закон не примењује на примарну производњу хране, припрему, руковање, односно складиштење хране за потребе сопственог домаћинства, као и храну за животиње које не служе за производњу хране.

Циљеви закона су приказани у члану 3. прецизирано је шта су *циљеви* које овај закон треба да достигне у смислу безбедности хране и хране за животиње: висок ниво заштите живота и здравља људи, заштиту интереса потрошача, укључујући и начело поштења и савесности у промету храном, заштиту здравља и добробити животиња, као и здравље биља и заштита животне средине.

Чланом 4. - *Значење појмови* у коме су наведени поједини изрази и објашњења значења тих изрази, који су дати кроз 27 дефиниција, у циљу бољег разумевања текста. У текст закона су унети појмови као што су анализа ризика која обухвата процену ризика, управљање ризиком и обавештавање о ризику, потрошача, дефиниције мониторинга, нове хране, објеката, опасности, посебаног надзора, пословања храном и храном за животиње, примарне производње, промет на мало и велико хране и хране за животиње, следљивост, шта значи субјекат у пословању храном и храном за животиње, службени узорак, хигијена хране и хране за животиње.

Дефиниција 25) објашњава шта се сматра храном, а шта не, обухвата пића, гуме за жвакање, као и супстанце које се додају храни током припреме, обраде или производње, воду за пиће, као и вода у оригиналној амбалажи. Дефиниција 26) и 27) је дефиниција храна за животиње и фаза производње и промета.

1. *Подела хране* према пореклу извршена је у члану 5.

2. *Начела закона* обухваћена су у члановима од 6. до 10., где је прецизирано шта су начела и на који се начин спроводе и омогућавају систематску примену методологије којом се утврђују ефективне, пропорционалне и адекватне мере које имају за циљ заштиту здравља (анализа ризика, предострожност, заштита интереса потрошача, обавештавање јавности и јавне расправе).

3. *Надлежности* - члана 11. обухвата субјекте у пословању храном и храном за животиње њихову одговорност и обавезу уписа у Централни регистар објеката, као и друге субјекте који учествују у области безбедности хране и хране за животиње и то:

- 1) Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство);
- 2) Министарство здравља (у даљем тексту: министарство надлежано за послове здравља,

- 3) националне референтне лабораторије,
- 4) лабораторије.

Поред тога у члану 11. је прописана обавеза коришћења службених ознака за надлежна службена лица која спроводе надзор, као и обавеза доношења посебног прописа који ће регулисати ову област.

4. *Подела надлежности*, области хране је регулисана у чланом 12. по фазама почев од примарне производње, производње, прераде и промета на велико, у фази промета на мало, увоза и провоза, у фази извоза и посебно је регулисана област нове хране у свим фазама производње и промета и то између Министарства и Министарства надлежног за послове здравља. Пред наведеног у другом делу овог члана је приказана надлежност за спровођење закона у свим фазама производње и промета (увоза, провоза, извоза, промета на мало и велико) у оквиру Министарства.

5. *Одговорност*, се односи на основну правну одговорност за безбедност хране субјеката који се баве храном и храном за животиње у оквиру делатности које обављају, односно одговорност органа који врше контролу да ли субјекти спроводе све захтеве прописане законом.

6. *Међународне обавезе* у области безбедности хране извршавају се у складу са препорукама релевантних међународних организација, Споразумом о примени санитарних и фитосанитарних мера (SPS Agreement), међународним конвенцијама и другим одговарајућим међународним споразумима, и размењују се информације са другим националним организацијама одговорним за безбедност хране (члан 14).

Поглавље - II. СУБЈЕКТИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ КОЈИ СЕ УПИСУЈУ У ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР ОБЈЕКТА

1. *Упис у Централни регистар објеката*, је наведен у члану 15. где су прецизирани услови за упис у Централни регистар субјеката у пословању храном и храном за животиње и наведено је да се начин одобравања и регистрација објеката врши у складу са посебним прописима у зависности од врсте објекта.

2. *Садржина и начин вођења Централног регистра* - чланом 16. је прописано да је регистар јаван и да ће се водити у електронској форми, а садржина и начин вођења ће ближе регулисати посебним прописом министар.

3. *Брисање из Централног регистра* прописана је у члану 17. само ако правно лице, предузетник и физичко лице донесе одлуку о престанку обављања одређене делатности за које је уписан у Централни регистар или ако престане да испуњава услове из члана 15. став 7. овог закона, односно услове прописане посебним прописима.

Поглавље -III. ОСТАЛИ СУБЈЕКТИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ ЊИХОВИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОБЛИЦИ

Чланом 18. регулисано је оснивање националних референтних лабораторија, начин њиховог оснивања као и садржина акта о оснивању ових референтних лабораторија.

Чланом 19. прописани су послови референтне лабораторије као и могућност да једна лабораторија може бити референтна за више испитивања.

За поједина испитивања ако у Републици Србији не постоји референтна лабораторија која испуњава прописане услове Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља може као референтну лабораторију одредити референтну лабораторију у другој држави.

Чланом 20. прописано је да лабораторијска испитивања у области безбедности хране, хране за животиње као и спровођење програма мониторинга могу да се уступе лабораторијама путем конкурса који расписује Министарство, односно министарство надлежно за послове здравља.

Члан 21. прописује да се на основу одлуке о избору закључује са лабораторијом којој је додељено обављање послова уговор и тачно прецизира шта тај уговор мора да садржи.

Чланом 22. прописане су јединствене методе, критеријуми и смернице за обављање уступљених послова.

Поглавље - IV. СТРУЧНИ САВЕТ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ.

Чланом 23. оснивање стручни савет за процену ризика у области безбедности хране који је дужан да у раду примењује и користи препоруке, смернице и информације доступне од стране Европске агенције за безбедност хране.

Чланом 24. прописани су послови стручног савета.

Поглавље - V. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

1. *Општи услови за безбедност хране* – прописани су чл. 25, 26. и 27. где је утврђено шта се сматра безбедном храном као и поступак у случају опасности да храна није безбедна.

2. *Општи услови безбедности хране за животиње* прописани су у чл. 28. и 29. овог закона тако што је регулисано шта се сматра безбедном храном за животиње као и поступак у случају опасности, односно ризика.

3. *Декларисање, означавање и рекламирање хране и хране за животиње* регулисано је чланом 30. и представља активност коју спроводе субјекти у пословању храном и храном за животиње, са обавезом поштовања порекла хране и хране за животиње, места производње, следљивости и идентификација производа у промету, тако да не сме доводити потрошача у заблуду.

Поглавље VI. ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ СУБЈЕКТА У ПОСЛОВАЊУ ХРАНОМ И ХРАНОМ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Одговорност - члан 31. регулисао је одговорност субјеката да храна и храна за животиње испуњава услове прописане законом и другим посебним прописима који су у вези са храном и храном за животиње.

Следљивост - члан 32. је прописао да у свим фазама производње, прераде и дистрибуције хране и хране за животиње мора бити обезбеђена следљивост.

Одговорност субјеката у пословању храном и Одговорност субјеката у пословању храном за животиње - чл. 33. и 34. прописане су обавезе субјеката у пословању храном и храном за животиње у смислу повлачења хране и хране за животиње из промета уколико се утврди њена неусаглашеност са овим

законом, а по принципу следљивости. То значи да је сваки субјекат у пословању храном и храном за животиње дужан да без одлагања спроведе све активности за повлачење из промета хране и хране за животиње која није безбедна, као и да сарађује у тим активностима са осталим субјектима у ланцу снабдевања (од којих је набавио или којима је продао храну), као и са надлежним органима.

Поглавље - VII. ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ ПРИ УВОЗУ И ИЗВОЗУ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Члан 35. прописује да се ради добијања безбедне хране и хране за животиње примењују мере засноване на научним принципима, међународним стандардима, смерницама и препорукама, у обиму који је неопходан да се заштити живот и здравље чиме се избегава произвољна и неоправдана дискриминација између држава у којима преовладавају исти или слични услови, на начин који не представља прикривено ограничавање спољне трговине, што представља међународну обавезу Републике Србије. Чланом 36. прописане су обавезе у међународној трговини храном и храном за животиње које, између осталог, проистичу и из међународних споразума и из приступања Републике Србије Светској трговинској организацији (у смислу Споразума о санитарним и фитосанитарним мерама), а односе се на спречавање препрека у трговини. Обавезе се пре свега се односе на чл. 4, 5, 6. и 8. СПС споразума (еквивалентност, процена ризика, прилагођавање регионалним условима и процедуре контроле).

Чланом 37. прописани су услови за увоз, провоз и извоз хране и хране за животиње из/у Републику Србију.

Поглавље - VIII. СИСТЕМ БРЗОГ ОБАВЕШТАВАЊА И УЗБУЊИВАЊА, ХИТНЕ МЕРЕ И УПРАВЉАЊЕ КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА

1. Систем брзог обавештавања и узбуњивања - у чл. 38, 39. и 40. регулисано је успостављање овог система као мреже за извештавање о директном или индиректном ризику по здравље чији је узрок храна или храна за животиње, којим управља Министарство.

2. Хитне мере и 3. Управљање кризним ситуацијама (чл. 41, 42, 43. и 44.) - спровођење хитних мера и управљања кризним ситуацијама, представља усвајање одговарајућих и ефикасних процедура (планова) које омогућавају координацију рада и утврђивање најефикаснијих мера на основу научних података из процене ризика, чиме се избегава неједнак третман изузетно ризичних ситуација.

Поглављем IX. ХИГИЈЕНА ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ – *1. Обавезе субјеката у пословању храном и храном за животиње* (чл. 45, 46, 50. и 51) регулисани су услови које морају испуњавати субјекти у пословању храном у свим фазама производње и промета (од примарне производње до крајњег потрошача) у вези са хигијеном, односно увођење и спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе, као и Програма анализе ризика контролом критичних контролних тачака (систем НАССР).

Упутство за добру произвођачку, хигијенску праксу и НАССР – прописани су у чл. 48. и 53. закона, док *Националне мере* из чл. 49. и 54. обухватају одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном, односно субјеката који се налазе на подручјима у којима постоји посебно

географско ограничење, ради олакшања њиховог пословања, имајући у виду битне факторе ризика, ако таква одступања не утичу на остваривање циљева овог закона.

Поглавље - X. КВАЛИТЕТ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

1. *Обавезе субјеката у пословању храном за животиње* – (члан 55, 56. и 57) регулисани су услови које морају испуњавати субјекти у пословању храном за животиње у свим фазама производње и промета (од примарне производње до крајњег потрошача) у вези са хигијеном, односно увођење и спровођење добре произвођачке и хигијенске праксе, као и Програма анализе ризика контролом критичних контролних тачака (систем НАССР).

2. *Квалитет хране* – у члану 55. закона прописано је да су субјекти у пословању храном дужни да обезбеде испуњеност прописаних услова квалитета, а у члану 64. су у 8) тачака наведене основне норме квалитета.

3. *Квалитет хране за животиње* – члан 56. односи се на квалитет хране за животиње које се користе за припрему хране, у члану 57. је прописано да се животиња могу хранити искључиво са храном за животиње која задовољава прописане захтеве за квалитет, док су у члану 58. наведени основни критеријуми за храну за животиње.

У поглављу - X. ОСТАЛА ХРАНА - у члану 58. наведено је да ту спада: нова храна, генетски модификована храна и генетски модификована храна за животиње.

1. *Нова храна* - је описана у члану 59. где су приказане 4 категорије ове хране и шта се не сматра новом храном.

2. *Генетски модификована храна и храна за животиње* – члан 60. прописује шта се сматра генетски модификованом храном и храном за животиње у смислу овог закона.

3. *Стављање у промет нове хране, генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње*, 4. *Евиденција издатих дозвола* и 5. *Следљивост и означавање нове хране, генетски модификоване хране и генетски модификоване хране за животиње* (чл. 61, 62. и 63), регулисан је поступак за стављање у промет, начин издавања дозвола, вођење евиденција и означавање ради следљивости нове хране и генетски модификоване хране и хране за животиње.

Поглавље - XII. ХРАНА СА ОЗНАКОМ ТРАДИЦИОНАЛНОГ НАЗИВА, ИМЕНА ПОРЕКЛА И ГЕОГРАФСКОГ ПОРЕКЛА

Обзиром да је Законом о географским ознакама порекла и Уредбом о поступку за установљење географске ознаке порекла и признавању својства овлашћеног корисника географске ознаке порекла прописан поступак и начин стицања ознака, али не и услови за означавање ради њеног стављање у промет и контролу безбедности и квалитета у производњи и промету, чл. 64. и 65. овог закона прописани су ови додатни услови.

Поглавље - XIII. ПОДАЦИ И ИНФОРМАЦИЈЕ

Прикупљање и коришћење података (члан 66); *Прослеђивање података* (члан 67); *Информациони системи* (члан 68) - прецизирани су услови за

прикупљање и размену података на националном и међународном нивоу, услови и начин повезивања са другим базама података из делокруга рада других органа који су у вези са безбедношћу хране и субјектима који се баве храном и храном за животиње и услови успостављање база података у циљу подршке Систему брзог обавештавања и узбуњивања, као и деловања у кризним ситуацијама.

Поглавље - XIV. МОНИТОРИНГ, УЗОРКОВАЊЕ И АНАЛИЗА

Мониторинг безбедности хране и хране за животиње (члан 72) и *Узорковање и анализа* (члан 73) – обухвата мере системске контроле микробиолошких, хемијских и биолошких контаминената у храни и храни за животиње, услове и начин спровођења мониторинга, методе контроле, услове и начин узимања и чувања узорака, вођење евиденције о узорцима и методе лабораторијских анализа за одређене микробиолошке, хемијске и биолошке контаминенте ближе прописује министар. Поред тога регулисан је стандардизован поступак узимања и руковања узорцима, доношење ближих прописа везаних за методе испитивање узорака хране и хране за животиње, као и у којим случајевима трошкове узорковања и испитивања сnose субјекти у пословању храном и храном за животиње.

Поглавље - XV. НАДЗОР – обухвата *Инспекцијски надзор* (члан 72) – што представља надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона, узимајући у обзир и остале прописе који су у вези са овим законом.

Права и дужности ветеринарског, фитосанитарног, пољопривредног и санитарног инспектора у вршењу послова инспекцијског надзора регулисани су у члану 73.

Мере које налаже ветеринарски и гранични ветеринарски инспектор - регулисане су у члану 74.

Мере које налаже фитосанитарни инспектор - регулисане су у члану 75.

Мере које налаже пољопривредни инспектор - регулисане су у члану 76.

Мере које налаже санитарни инспектор - регулисане су у члану 77.

Надлежност за решавање о жалби - регулисано је у чланом 78.

Поглавље - XVI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступ (члан 79) и *Прекршај привредног друштва или другог правног лица* (чл. 80. до 84);

Поглавље - XVII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 85, 86, 87, 88, 89. и 90. регулисане су прелазне и завршне одредбе.

Одредбама овог закона одређено је време ступања на снагу.

IV. ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

У Републици Србији тренутно не постоји јединствен буџет намењен контроли безбедности и квалитета хране. Међутим, одређена средства за ову намену обезбеђују се у оквиру буџетских ставки Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства здравља за послове инспекције (инспекције у саставу министарстава), као и за одређене стручне и аналитичке послове које, за потребе министарстава и инспекција обављају овлашћене институције (заводи, институти, факултети).

Према процени (узимајући у обзир број запослених инспектора и средства МПШВ и МЗ) за службену контролу хране коју спроводе надлежни органи троши се око _____ буџетског новца. Треба напоменути да овај буџетски трошак није стварни трошак контроле хране и хране за животиње, јер субјекти у пословању храном и храном за животиње доприносе у већој мери износу трошкова, плаћајући накнаде за сертификате, прегледе, уверења, решења, испитивања и сл. Нажалост, овај део накнада није директан буџетски приход намењен за контролу безбедности хране.

Унапређење рада националних лабораторија и именовање референтних лабораторија за поједине врсте испитивања био је део програма CARDS – Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation (Помоћ Заједнице за реконструкцију, развој и стабилизацију) који је завршен 2006. године (укупан износ средстава 6 милиона евра). Помоћ је обухватала набавку опреме за наведене лабораторије.

У току је и твининг Програм јачања институционалних капацитета администрације лабораторија за безбедност хране (*Institutional Capacity Building of the Food-Chain Laboratories Administration*).

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. Који проблем се решава прописом?

Безбедност хране је једно од најтежих системских питања и, у ЕУ, не постоји један приступ или правило у земљама чланицама када је у питању подела одговорности у области службене контроле безбедности хране. Свака земља политичком одлуком именује или успоставља институције одговорне за безбедност хране. Битно је да се именује једна одговорна институција за безбедност и стратешку контролу хране, која у свом саставу може имати све контролне органе (инспекције) или пак снагу и "моћ" да координира рад инспекција које су у саставу других институција.

Систем безбедности хране у ЕУ је хоризонтално интегрисани систем и обухвата не само општи закон о храни (Уредба Европског парламента и Савета 178/2002/ЕЦ од 28. јануара 2002. године) већ и низ хоризонтално повезаних прописа који се тичу хигијене хране, хране за животиње, здравља биља и пестицида.

Сви прописи у области пољопривреде везани за храну, а нарочито у области ветерине, јасно дефинишу области надлежности. Међутим, у прописима који су у надлежности Министарства здравља нису јасно истакнуте поделе надлежности у делу ветеринарске, санитарне и фитосанитарне контроле, што је у

ствари довело у претходном периоду до преклапања надлежности, односно дуплирања контрола.

Постојећи Закон о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе и прописи за његово спровођење донети су још 1991. године, и као такви су институционално застарели и неусаглашени са међународним правилима и стандардима, као и регулативом ЕУ.

Садашњи систем безбедности хране (здравствене исправности намирница) и хране за животиње у нашој земљи се превасходно заснива на узорковању и испитивању готових, финалних производа.

Нетранспарентношћу одредби које уређују надлежности органа, начином узорковања производа, као и одсуством анализе ризика као метода који се примењује у поступцима контроле безбедности хране, као и постојеће законско решење које јасно недефинише надлежности у области безбедности хране, довело је до тога да сличне или истоветне поступке контроле спроводе и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарство здравља, што је повећало несигурност за учеснике у промету и представљало непотребно оптерећење за трговину.

Зато сада, после дужег периода паралелног постојања неусклађених прописа, задржан је непрепознатљив систем безбедности хране у европским и светским оквирима.

2. Који циљеви треба да се постигну доношењем акта?

Овај закон има за циљ да обезбеди висок ниво заштите живота и здравља људи и интереса потрошача, при чему се узима у обзир ефикасно функционисање унутрашњег промета и увек када је то могуће заштита здравља и добробити животиња, као и здравља биља и заштита животне средине.

Доношењем Закона о безбедности хране осигураће се услови за стратешко управљање безбедности хране и хране за животиње преко боље организације, односно јасне поделе надлежности и координацијом надлежних инспекција.

Новим концептом обухваћени су сви аспекти ланца хране и након примарне производње, укључујући и производњу хране за животиње, закључно са продајом, односно снабдевањем потрошача, тако да систем безбедности хране постаје свеобухватан, интегрисан.

Њиме се успоставља систем следљивости, праћења хране и хране за животиње, тако да се повлачење хране и хране за животиње може предузети циљано, прецизно и ефикасно, као и информисање потрошача или службених лица која врше контролу.

Новим законским решењем субјекат у пословању храном и храном за животиње сноси основну правну одговорност за безбедност хране, а систем надзора субјеката у пословању храном и храном за животиње постаје препознатљив у светским оквирима јер се врши на основу процене ризика и одговарајућег броја контрола из сопственог вишегодишњег интегрисаног националног плана контроле.

Дефинисане мере и врсте санкција за кршење закона су ефикасне, у складу са врстом прекршаја, и имају превентивно дејство.

Формирањем Стручног савета, као независног и научног тела за процену ризика, које даје мишљења о спорним научним питањима, надлежним органима Републике Србије се омогућава доношење одлука о управљању ризиком

на основу информација заснованих на научној основи ради постизања циљева овог закона.

Преко успостављања Система брзог обавештавања и узбуњивања унапредиће се размена информација о ризицима везаним за храну и храну за животиње, а инспекцијске службе радиће по јединствено прописаним процедурама (препознатљив и еквивалентан службени надзор у ЕУ), а закон ће се истоветно примењивати без обзира да ли се ради о храни или храни за животиње у унутрашњем или међународном промету.

Креирање политике у овој области биће усмерено на кључне проблеме, а реаговање, у односу на појаву опасности у храни и храни за животиње, биће знатно брже.

Потрошачи, остале заинтересоване стране и трговински партнери ће имати поверење у процес одлучивања и примену прописа о храни.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

На Закону о безбедности хране МПШВ је од 2000-2003. године радило заједно са Пројектом за приступање Светској трговинској организацији (USAID WTO Accession Project). Од 2004. године, у оквиру пројекта Реформа ветеринарске, фитосанитарне и санитарне инспекције (Reform of the Serbian Veterinary, Phytosanitary and Sanitary Inspectorate) рађено је на усаглашавању МПШВ и МЗ у области поделе надлежности у оквиру службене контроле хране. У оквиру овог пројекта, априла 2006. године, израђен је предлог Стратегије о безбедности хране и радна верзија закона без поделе надлежности у овој области, са идејом да се подела надлежности уреди Законом о министарствима.

Ова радна верзија закона уврштена је у АЦЦ 8 (СТО) Републике Србије. Иначе, оцена представника ЕУ Комисије у СТО је да је АЦЦ 8 Републике Србије "мршав", а у току разговора на последњем састанку о плурилатералном састанку о СПС мерама (крај фебруара 2007. године), између осталог наглашено је да и даље остаје отворено питање поделе и преклапања надлежности.

Све радне верзије закона су израђиване од стране Радних група, које су формиране интерресорно, од стране МПШВ и МЗ.

4. Зашто је доношење акта најбоље решење датог проблема?

Процењујући садашње стање у области безбедности хране, последице које наша земља трпи због неусаглашености и могуће утицаје новог решења, у оквиру новог закона руководило се следећим принципима:

- принцип поделе надлежности "ЈЕДАН ОБЈЕКАТ-ЈЕДАН ИНСПЕКТОР" и следљивост хране "ОД ЊИВЕ/ФАРМЕ ДО ТРПЕЗЕ",
- на истом узорку ће се проверавати и безбедност и квалитет хране и хране за животиње,
- узорковање ће се обављати у складу са анализом ризика, према плану контроле и мониторинга на годишњем нивоу које ће спроводити МПШВ и МЗ,
- МПШВ као координациони орган у усаглашавању планова контроле и обједињавању података о извршеним контролама, извештавање и међународна сарадња.

5. На кога ће и како утицати решења датог проблема?

Сви до сада надлежни органи изгубиће један део прихода од обављања контрола (јер је једна те иста храна била предмет две контроле), али добија цео систем, јер постаје свеобухватан.

Обавезом увођења и спровођења мера самоконтроле (добре произвођачке и хигијенске праксе, као и Програма анализе ризика и контрола критичних контролних тачака – НАССР) од стране субјеката који се баве храном и храном за животиње уводе се строжији услови за добијање дозвола за рад.

Потрошачи ће имати поверење у процес одлучивања и примену прописа о храни, јер ће се преко успостављања Система брзог обавештавања и узбуњивања унапредити се размена информација о ризицима везаним за храну и храну за животиње.

6. Који су трошкови који ће примена акта изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Субјекти у пословању храном (без обзира да су мала или велика) ће имати додатне трошкове везане за испуњавање услова прописаних овим законом (увођење система самоконтроле на принципима добре произвођачке и хигијенске праксе, као и Програма анализе ризика и контрола критичних контролних тачака), али ће објекти у којима се обавља било која фаза производње и промета хране и хране за животиње у техничком погледу гарантовати да ће домаћи производи бити конкурентни и на међународном тржишту (МПШВ већ другу годину додељује подстицајна средства за увођење Програма анализе ризика и контрола критичних контролних тачака у објектима за производњу хране).

Међутим, новим законским решењем су предвиђена одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном и храном за животиње, ради олакшања њиховог пословања, али уз процену битних факторе ризика, у смислу да таква одступања не смеју да утичу на остваривање циљева овог закона.

Одступања се односе и на субјекте у пословању храном и храном за животиње који се налазе на подручјима у којима постоје посебна географска ограничења (рурална, привредно неразвијена подручја).

Обзиром да ће се контроле безбедности хране радити према тачно утврђеним плановима на годишњем нивоу (а мораће да постоје и вишегодишњи планови), засновани на анализи ризика и резултатима контрола из претходних периода, издвајања из буџета за ове сврхе ће бити мања, што има као крајњи резултат и мању цену коштања производа, што је добробит за грађане.

7. Да ли позитивни ефекти акта оправдавају трошкове његове примене?

Почетна улагања субјеката у пословању храном су већа, али циљ који се достиже јесте безбедност производа за потрошача.

Све напред наведено треба да произведе ефекат који није занемарљив, како за оне који би производили и увозили храну и храну за животиње, тако и за саму пољопривредну грану, која се сада налази у незавидној ситуацији с обзиром да јој предстоји дуга и тешка борба за европско тржиште.

8. Да ли акт стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Доношење акта стимулише побољшање техничких услова код постојећих објеката и појаву нових субјеката у пословању храном и храном за животиње који задовољавају услове прописане законом.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о акту?

Поједина решења из свих радних верзија закона и Стратегије презентовани су на семинарима и скуповима у организацији Привредне коморе Србије, Ветеринарског и Пољопривредни факултета из Београда, у току 2006. и 2007. године, од стране представника МПШВ и МЗ, а којима су присуствовале све заинтересоване стране (произвођачи, потрошачи, научне установе).

10. Које ће мере током примене акта бити предузете да би се остварили циљеви доношења акта?

Усвајањем овог акта, ради достизања циљева закона, примениће се мере које се односе на:

1. *Регистрацију и одобравање објеката:* Сви субјекти у пословању храном биће уписани у јединствен Централни регистар на основу прописаних услова и предходно добијеног одобрења од надлежних министарстава. На једном месту ће се налазити попис свих објеката, што до сада није било могуће, а тиме се омогућава следљивост хране и хране за животиње не само у унутрашњем промету (идентификациони број), већ и у међународном промету (извозни контролни број), као и брзо реаговање у случају неусаглашености.
2. *Системе самоконтроле:* За субјекте у пословању храном и храном за животиње, без обзира да ли се баве производњом, прерадом или дистрибуцијом, обавезно је увођење система самоконтроле, било да је у питању добра произвођачка, добра хигијенска пракса или Програм анализе ризика и контрола критичних контролних тачака – НАССР, који морају бити верификовани. Ови системи самоконтроле ће се увести у зависности од капацитета и категорије објеката. Тиме се прва правна одговорност за безбедност хране и хране за животиње пребацује на субјекта у пословању храном и храном за животиње, што повећава сигурност у свим деловима ланца хране и хране за животиње.
3. *Званичне контроле:*
 - Контроле се обављају на основу претходно донетих вишегодишњих националних планова контроле, који се доносе на основу процене ризика. Контроле ће бити редовне, али пропорционалне ризику, а узимаће се у обзир и резултати провера које спроводе сами субјекти у пословању храном и храном за животиње, јер су увели систем самоконтроле. Додатне контроле (ad hoc), ван утврђених планова, вршиће се уколико постоји сумња у законску неусаглашеност и у било које друго време, чак иако не постоји сумња. Да би се испунили планови контроле надлежни органи треба да испуне бројне оперативне критеријуме како би обезбедили непристрасно и ефикасно вршење контрола.

- Контроле ће се вршити на основу утврђених процедура, чиме се обезбеђује да се контрола увек врши на исти начин и буде уједначеног квалитета. Тиме се систем контроле изједначава са системом контроле који важи у европским и светским оквирима (препознатљивост).
4. *Лабораторије:*
- Све лабораторије које испитују узорке радиће у складу са међународно признатим процедурама и стандардима и мораће бити акредитоване.
 - Именоваће се референтне лабораторије за поједине врсте испитивања, које ће нарочито обухватати област хране и хране за животиње, али и друге аспекте као што је здравље животиња и биља, односно тамо где постоји потреба за прецизним аналитичким и дијагностичким резултатима.
5. *Систем брзог обавештавања и узбуњивања:* Успостављањем овог система сваки конкретан случај откривања хране или хране за животиње, за који је неопходно хитно предузимање мера због ризика по здравље, биће унета у овај информациони систем. Уз обавештење се прилаже објашњење зашто су одређене мере предузете.
6. *Управљање кризним ситуацијама:* Доношењем Програма управљања кризним ситуацијама биће дефинисани организациони поступци који ће омогућити бољу координацију рада и утврђивање најефикаснијих мера у зависности од врсте ситуације у којој постоји ризик (било директан, било индиректан) по здравље, а који су узроковани храном и храном за животиње. Њиме се утврђују практичне процедуре за управљање кризним ситуацијама. Уз Програм, као општи акт везан за све ситуације, за сваку конкретну ситуацију се доноси посебан План.